

Dimensionering var en spareplan

- fra Finansministeriet? Ministerierne hemmeligholder modelpapir

Uni-ministerens kontroversielle dimensioneringsplan var slet ikke lavet med det hovedhensyn, at unge ikke skal ende som "stud. ubrugelig", som Sofie Carsten Nielsen påstod. Meget indikerer, at der også indgik et stort element af spareplan, dikteret af Finansministeriet.

Ministerierne mørkelægger nemlig de analyser og beslutningsdokumenter, som lå bag den plan, som ministeren lagde frem, og som skabte store protester hos både universitetsledelserne og Folketingets forskningsordførere. FORSKERforum har søgt aktindsigt, men kun fået ekstraherede oplysninger ud af "sagens faktiske grundlag", mens alle politisk-økonomiske aspekter er overstreget.

Ministerierne overstreger og hemmeligholder således substansen i kommissoriet for en interministeriel arbejdsgruppe fra Uni-ministeriet/Finansministeriet (18.februar, se ILLUSTRATION). Og på samme måde er substansen overstreget i den plan, som Sofie Carsten Nielsen lagde frem til godkendelse i regeringens Økonomiudvalg (16. sept.). Ministeriet hemmeligholder også det modelnotat, som arbejdsgruppen præsenterede for ministeren.

Aktindsigten afslører, at Finansministeriet var delagtig i planen. Man var repræsenteret ved ministeriets magtfulde afdelingschef Nicolas Lyhne-Knudsen, som sad i styregruppen bag modelanalysearbejdet.

Uni'erne havde mistanken

Dimensioneringsplanen med 2.363 sparede kandidatpladser skabte store protester på uni'erne, fordi den kørte uni-ledelsernes eget forslag til optagsopbremsning over. Og den planøkonomiske tænkning bag planen undrede. KU's ledelse har således i hele forløbet mere end antydnet, at det først og fremmest var en spareplan. Men nogen har tilsyneladende givet KU mundkurv på, for KU's ledelse har pludselig ingen kommentarer:

"Universiteterne har nu en forståelse med ministeriet om rammerne for en revideret dimensioneringsplan. Der foregår p.t. forhandlinger om udmøntningen. Resten er historie," lyder den afglidende kommentar fra KU's vicedirektør, **Jasper Steen Winkel**.

Men SDU's prorektor har ikke glemt sin forundring: "Vi har hele tiden mistænkt, at der lå en kombination af optagsstyring på arbejdsløshedsfag og så sparekrav bag planen. Så det undrer mig ikke, hvis sparekrav har været et kriterium i arbejdsgruppens kommissorium," siger **Bjarne Graabech Sørensen**.

"Indikationer på, at der har været sparekrav bag, har været, at det har været et meget lukket forløb ud fra en ultimativ ministermodel, hvis præmisser var uigennemskuelige – og som i øvrigt mest fik opbakning fra arbejdsgiverne i DI! Og ministerens stejle reaktion, da vi protesterede, måtte jo også dække over noget."

Se s. 10-11.

TEMA: Uddannelsesstjekudvalget 3-7
Kvalitetsudvalgets 2. rapportering har fokus på de studerendes læring og på uni'ernes indsats

Spis egen hale ... 3
Undervisningsforbedringer skal betales af taxameterpenge

Mere student-lærer kontakt 4
Rapporten kritiserer uni'ernes indsats med tvivlsom læringsindikator fra USA

Ubalance mellem u og f 6
Forskning dominerer undervisnings-siden, mener udvalget, og foreslår (måske) løn-incidenter

CBS: Masseafsked 9
50 professorer og lektorer tvinges på frivillig eller ufrivillig afsked

Hvor er fagjournalisterne 12
Forskere savner kvalificerede spørgsmål fra uvalificerede omnibus-journalister

Professor (emeritus) 14
Fornøjelsen ved at være pensioneret: At kunne fortsætte sin forskning uden forstyrrelser. **INTERVIEW**

Megafond: Innovationsfonden 18
Er det bare en skjult industristøttepengetank, lyder spørgsmålet til Fondens direktør

Megafond: EU's Horizon2020 20
- blev en stor skuffelse for hum'. Det handler om lobbyisme

England: Zero hour-contracts 26
Når timelærere får formel kontrakt, men ingen garanti eller ret til timer og indtægt

“ Succesraterne hos forskningsrådene bliver jo ikke bedre, hvis ikke uni'ernes institutledere afskærer de ringeste ansøgere fra at ansøge ”
Charlotte Rønhof, DI

Nytårsforsætter for ledere – vores ønskeliste

Som tidligere refereret i FORSKERforums leder (sept. 2014) mener et stort flertal blandt lederne, at medarbejderne på universiteterne bør inddrages mere i ledelsens beslutninger.

Baggrunden var, at det internationale 2009-evalueringspanel havde kritiseret, at Uni-lovens intentioner om medbestemmelse ikke blev udnyttet: *“We find that such codetermination at the universities is important for securing the best possible environment for education and research.”* Universiteterne trænger til medbestemmelse for at kunne fungere som gode undervisningssteder på højeste niveau, således at vi medvirker til, at også den kommende ungdom kan blive den bedst uddannede generation, og således at universiteterne er kreative forskningssteder, der støtter langsigtet innovation og vækst.

Derfor, kære leder:

Dine medarbejdere er ivrige efter at bidrage til et løft af medindflydelsen. FORSKERforums redaktører vil også gerne yde et bidrag. Som en julegave til alle uni-ledere præsenteres derfor nogle udvalgte områder, hvor du som leder med stor effekt kan inddrage medarbejderne. (PS: Du behøver ikke fortælle nogen, at de kom fra os).

Det er simple nytårsforsætter, skrevet i jeg-form, som du kan hænge op på køleskabet derhjemme eller på opslagstavlen på kontoret:

“Som en julegave til alle uni-ledere præsenteres her nogle udvalgte områder, hvor du som leder med stor effekt kan inddrage medarbejderne

Mine nytårsforsætter som leder 2015:

- **Don't follow leaders!** Når man er blevet leder, behøver man ikke gøre fuldstændig som den forrige. Der skal rutiner til at få tingene til at glide, og jeg er god til at få det til at glide ned hurtigt. Men næste år vil jeg alligevel i højere grad overveje, om jeg er i gang med at træffe beslutning med ryggraden – og i så fald konsultere medarbejdere i stedet.
- **Når alt andet glipper – så tænk!** Virvaret omkring bedømmelsesudvalg, ansættelsesudvalg og beslutningen om ansættelse kan godt fremstå som en mudret proces. I det nye år vil jeg tænke over, om det er mig, der mudrer det til.

- **Viden er magt!** Selvom det burde hedde: Lederen er magt! Næste år vil jeg nu alligevel opsøge mere viden og undersøge, om beslutningerne sker inden for rammerne af universitets regelsæt, visioner og strategi. Nå ja, der er vist også en hel del lovgivning vedrørende ansættelser, samarbejdsudvalg etc., jeg skal have læst op på.
- **Hvad nytter det, man kan, hvis man ikke ka' la' være!** Flyenes autopilot er en god ting – altså hvis man er pilot. Men på universitetet kan tingene – næste år – gå bedre med medbestemmelse, inddragelse og diskussion fra institutmoder og institutråd og opefter.
- **Der er ikke noget, der er så slemt, at det ikke kan blive værre!** Det gælder også arbejdsmiljøet på universitetet. Det er slemt, og derfor skal der gøres noget nu! Det klarer jeg ikke alene, men med hjælp fra medarbejderne – og med udgangspunkt i samarbejdsudvalg og Akademisk Råd – kan tiltagene spredes, så alle på universitetet bliver opmærksomme, medvirker aktivt og forbedrer arbejdsmiljøet gennem god personlig opførsel.

Så bliver det et godt nyt år. Og så ved vi, at det – på trods af ministeren – alligevel blev jul på universitetet.

God jul!

Uddannelsesudvalget: Spis din egen hale...

Beskæring af taxameter skal betale undervisningspulje, som Uni'erne så skal konkurrere om

Uddannelsesstjek-udvalget kom med sin anden rapportering i de sidste dage i november. Tjekudvalget pålægger uni-lærerne ekstra krav og opgaver, uden at der følger nye penge med, for forslagene skal realiseres i et nulsumsspil. Rapporten foreslår en kontroversiel omfordeling, så op til hver femte krone tages fra de nuværende taxameterindtægter for at finansiere 1 mia. kroner til en uddannelsesfaglig pulje.

Og uni-minister Sofie Carsten Nielsen (R) klappede allerede dagen efter til ved at bifalde, at taxameterpenge skal i spil. Selv om hun hidtil har sagt, at hun vil afvente en konsulentanalyse fra Deloitte i januar, så er Uddannelsesstjek-udvalgets forslag nu anledning til, at hun nu erklærer sig parat til at se på ændringer af taxametersystemet. Selv om udvalget ikke kommer med nye analyser af systemet, siger hun:

”Det kunne godt se ud, som om det ikke var den bedste måde at finansiere kvalitet på. At det ikke nødvendigvis fremmer en kultur på de videregående uddannelser, hvor kvalitet bliver sat højt. Og det går ikke.” (POLITIKEN 25.11).

Uddannelsesstjek-udvalgets 2. rapport

Kvalitetsudvalget (Søndergaard-udvalget) frigav rapporteringen **HØJE MÅL – FREMRAGENDE UNDERVISNING I VIDEREGÅENDE UDDANNELSER** d. 24. november. Den stiller spørgsmål om, *hvordan studieintensitet og kvalitet i uddannelserne forbedres? Hvordan får vi god undervisning? Hvordan sikres de studerendes læring de bedst mulige rammer og vilkår?*

Rapportens fokus er på de studerendes læring, på uni'ernes aktuelle indsats og på de overordnede rammer, der er for uni'ernes undervisning.

KU's prorektor: Spise af egen hale

Uddannelsespuljen skal kunne søges af uddannelser og undervisere i indbyrdes konkurrence til projekter, der skal *”understøtte udvikling og afprøvning af nye tilrettelæggelses- og undervisningsformer”*. Her skal institutioner og ansatte kunne søge penge.

Det forslag bliver ikke positivt modtaget på universiteterne, der henviser til, at taxametrene i forvejen er underfinansierede: *”Et nyt nationalt råd skal omfordele bevillinger, som universiteterne allerede har i dag. Det bekymrer mig, hvis underviserne skal bruge tid på at skrive ansøgninger i stedet for at bruge tiden sammen med de studerende,”* siger KU's prorektor Lykke Friis.

Hun siger om forslaget, at hunden fodres af egen hale: *”Kvalitetsudvalget foreslår, at omkring én milliard af statens uddannelsesmidler skal uddeles af et nyt kvalitets- og relevansråd på baggrund af ansøgninger fra de enkelte undervisningsmiljøer. Pengene hentes fra taxametersystemet, og der er således ikke tale om nye penge til styrkelse af uddannelsesområdet. Risikoen er, at der skal ansættes flere administratorer, og at underviserne skal bruge mere tid på at skrive ansøgninger.”*

AU's prorektor: Parallelforskydning

Helt samme melding kommer fra Aarhus' prorektor: *”Finansieringen skal tages fra noget, som i forvejen hænger dårligt sammen. Undersøgelser viser jo, at taxametrene er underfinansierede, så politikerne må finde en anden finansieringskilde. 1 mia. kroner er altså et stort beløb. Politikerne må finde pengene et andet sted,”* siger Berit Eika. *”Det er en skæv tankegang, når udvalget fremstiller uddannelsesbevillinger som noget, der ligner forskningsprojekter, som der kan skrues op og ned for.”*

Hun kalder det nye råd for en parallelforskydning, når der skal oprettes et nyt uddannelsesråd på linje med Det frie Forskningsråd: *”AU er ikke imod, at der skal afsættes ressourcer til at forbedre undervisningen. Men man tager pengene fra os for at lade underviserne bruge tid på at ansøge om vores egne penge! Det er altså mere hensigtsmæssigt med ubureaukratiske tiltag og stabilitet i u-bevillingerne.”*

UDDANNELSESPOLITIK

”Kvalitetsudvalget”. Østergaards tæskehold”.

”Uddannelsesstjek-udvalget”. Uni-minister Morten Østergaards udvalg blev døbt forskelligt i dagene efter, at det i november 2013 var nedsat med det formål at undersøge uddannelseskvaliteten på uni'erne og komme med forslag til opstramninger.

Nedsættelsen af ”Uddannelsesstjek-udvalget” kunne ses som Uni-ministerens betaling for, at han havde fået 3-årige finanslove med rimelige bevillinger til sit ministerområde. Til gengæld krævede Finansministeriets embedsmænd mere styr og styring på dette uregerlige område, og udvalgets opgave blev at analysere, om der er styr på tingene – og hvordan det kan strammes op.

Formand Søndergaard: Reformsnedker

Ministeren udnævnte et snævert, håndplukket og økonomidomineret udvalg med eks-SFI-direktør Jørgen Søndergaard som formand. Og han er ikke hvem som helst, men kendt som professionel problem-tekniker fra flere kommissionsarbejder (Strukturkommissionen 2002-03, Velfærdskommissionen 2003-2005 og Arbejdsmarkedskommissionen 2007).

Nogle vil diplomatisk kalde ham en pragmatiker mellem økonomisk faglighed og politisk følsomhed. Kyniske politologer vil kalde ham en nyttig politisk reformsnedker, som forstår at lave ”bestillingsrapportering” til politikerne.

Mere student/lærer-

– foreslår Tjekudvalget. Men den praktiske tidsprioritering kommer der ikke forslag til. Og bagved ligger et

De danske studerende bruger kun 35 t./uge på studierelaterede aktiviteter, og det burde være 43 t./uge i de aktive studieuger, hvis de skal have et normalt arbejdsår på 1650 timer – og det stiller ekstra krav til uni'erne og lærerne.

Der må også skabes mere studenter/lærer-kontakt, for danske uni-studerende får for lidt læring og har især for lidt "underviser-interaktion" med lærerne. Tre ud af fire studerende drøfter aldrig eller sjældent deres faglige niveau med deres undervisere, og denne manglende feedback er "bekymrende". Derfor lyder en anbefaling i den 2. rapportering fra Tjekudvalget ("Kvalitetsudvalget"), at lærerne bør bruge mere tid på kontakt med de studerende.

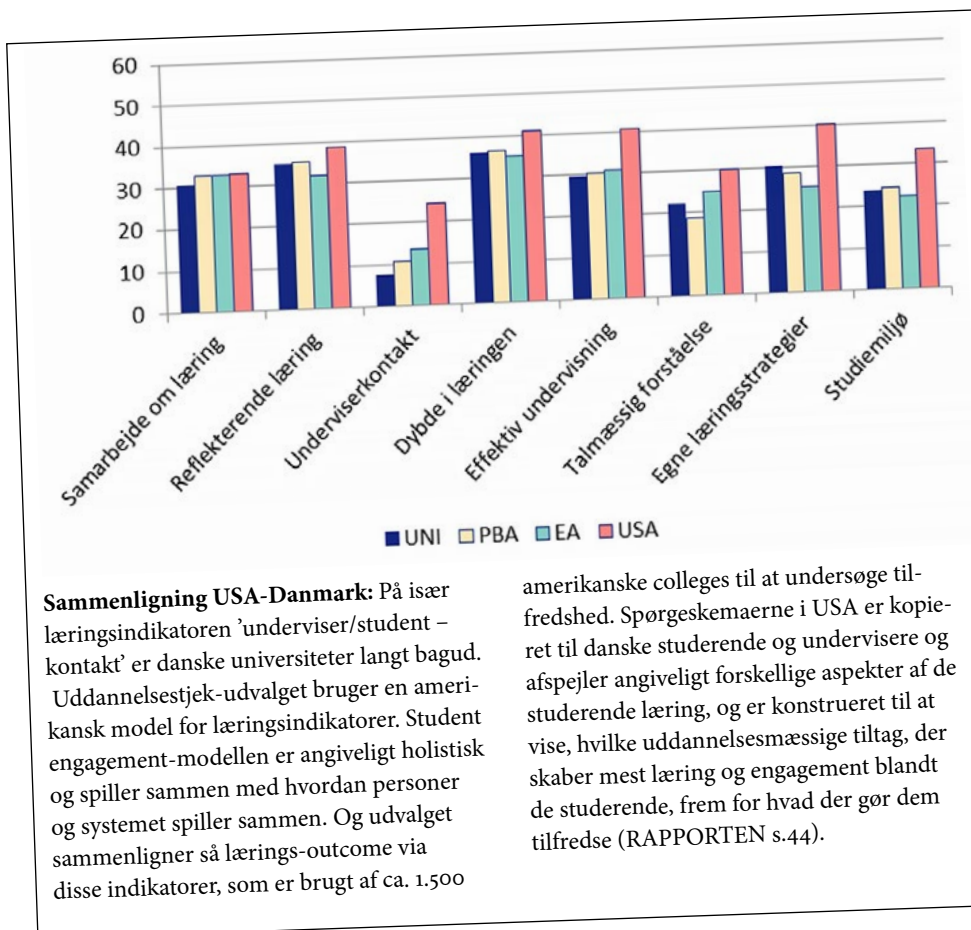
Tvivlsom USA-sammenligning

Rapporten bruger nogle amerikanske læringsindikatorer til at tæske de danske uni-uddannelser. Danske studerendes læringsudbytte er angiveligt lavere (sammenlignet med amerikanske college-bachelorstuderende på sidste år).

Uddannelses-tjek-udvalgets 2. rapport

Kvalitetsudvalget (Søndergaard-udvalget) frigav rapporteringen **HØJE MÅL – FREMRAGENDE UNDERVISNING I VIDEREGÅENDE UDDANNELSER** d. 24. november. Den stiller spørgsmål om, *hvordan studieintensitet og kvalitet i uddannelserne forbedres? Hvordan får vi god undervisning? Hvordan sikres de studerendes læring de bedst mulige rammer og vilkår?*

Rapportens fokus er på de studerendes læring, på uni'ernes aktuelle indsats og på de overordnede rammer, der er for uni'ernes undervisning.

Sammenligning USA-Danmark: På især læringsindikatoren 'underviser/student – kontakt' er danske universiteter langt bagud. Uddannelses-tjek-udvalget bruger en amerikansk model for læringsindikatorer. Student engagement-modellen er angiveligt holistisk og spiller sammen med hvordan personer og systemet spiller sammen. Og udvalget sammenligner så lærings-outcome via disse indikatorer, som er brugt af ca. 1.500

amerikanske colleges til at undersøge tilfredshed. Spørgeskemaerne i USA er kopieret til danske studerende og undervisere og afspejler angiveligt forskellige aspekter af de studerende læring, og er konstrueret til at vise, hvilke uddannelsesmæssige tiltag, der skaber mest læring og engagement blandt de studerende, frem for hvad der gør dem tilfredse (RAPPORTEN s.44).

"Rapporten bruger USA-sammenligningen til at sige, at vi kunne gøre det bedre – og det er der jo egentlig ingen, som kan være uenig i," siger AU-prorektor Berit Eika.

"Men hvorfor de netop har valgt denne USA-sammenligning er uklart, for udvalget erkender selv, at de kunne have valgt andre afsæt. Og fagligt set er det et skævt sammenligningsgrundlag, for man sammenligner med US-collegestuderende på et fagligt lavere niveau end vores bachelorer. Og US-undersøgelsen måler læringsudbyttet på, hvad collegestuderende føler og tænker – student-engagement – men det må vel også handle om standarder og kvalitet i læringen," siger prorektoren.

Krav til lærerne: Mere feedback og kontortider

Rapporten siger, at på alle læringsparametre ligger USA over Danmark, men især på student/underviser-kontakten. Mere målrettede

faglige relationer mellem studerende og undervisere er "et uudnyttet potentiale". Forbedringer kan ske gennem feedback, løbende forventningsafstemning, åbne døre, faste kontortider, tilstedeværelse i eksamensperioder samt faglig inddragelse. Hvordan det skal kunne lade sig gøre rent praktisk for undervisere med knap tid vides ikke, og det sendes videre til at være en ledelsesopgave "at prioritere muligheden for og ressourcerne til faglig kontakt mellem studerende og undervisere uden for undervisningen".

"Det er altså lidt af et komplekst dilemma, som sendes videre. Ingen kan være uenige i, at noget kan gøres bedre – det kan det altid. Men vi er altså langt fra det klassiske humboldske universitet, hvor den enkelte studerende møder sin lærer i laboratoriet og i individuel vejledning," siger AU-prorektor Berit Eika.

Men hvad vil hun skære væk af arbejdsopgaver, så underviseren får tid til mere feedback, åbne døre m.m.?

Kontakt

Uklart læringsbegreb

”Ledelsens opgave er selvfølgelig vigtig, for lederen skal sætte rammerne for, hvordan arbejdet foregår med de studerende, og hvordan de bliver bedre til at forberede sig osv. Men det er jo svært konkret at skære arbejdsopgaver væk – kritisk og selvstændig vinklet undervisning er tidskrævende og kan ikke bare projekteres. Universitetet er ikke en skole.”

Læringsbegrebet bag?

Hun er bekymret for det læringsbegreb, som ligger bag rapporten: ”Det fremstår, som om de collegestuderende skal leve op til at være elever, mens vi altså tilstræber at vores studerende skal arbejde kritisk og selvstændigt. Universitetsundervisning er altså ikke skoleagtig undervisning,” siger hun.

Og hun bliver mistænksom, når rapporten begynder at tale om ”forskellige tilrettelæggelsesmæssige greb”, som at der skal monitoreres og følges op på, hvor meget tid de studerende bruger på de enkelte studieaktiviteter.

”Hvad betyder denne ’monitorering’ i praksis? Betyder det, at der skal opbygges et yderligere kontrolagtigt system ud over den undervisningsevaluering, som allerede findes? Hvis det er tilfældet, bliver jeg rigtig bekymret, for så bliver det ligesom i socialektoren, hvor man skulle monitorere og måle og dokumentere alting. Det er et afskrækkende system, som jeg ikke mener, universiteter eller underviserne skal bruge tid på.”

26. nov. Debatmøde om Tjekudvalgets rapport var ikke noget tilløbsstykke, AUs universitetslærere havde tilsyneladende travlt med at passe deres undervisning ...

Mere anvendelsesorientering og relevans

”Langt hen ad vejen genkender AU rapportens problematikker. Det er da rigtigt, at der kan være mere student/underviser-kontakt og mere anvendelsesorientering. Og det er jo ikke, fordi universiteterne ikke er opmærksomme på dem. Tilbage står bare, hvordan man løser dilemmaerne, så balancen bliver bedre. Ofte er det jo sådan, at skal der tilføres mere, så er der noget andet, som må nedprioriteres,” siger AU’s prorektor Berit Eika

Rapporten kommer med flere ideelle anbefalinger, fx om mere studentkontakt, som uvægerligt adresserer ekstra krav til underviserne – vel at mærke uden, at der tilføres flere u-ressourcer.

Rapporten stiller på samme måde også ekstra krav til studierne og lærerne om **mere praktisk anvendelsesorientering i studierne**. Koblingen mellem uddannelser og efterfølgende praksis er for svag (s.38-40). Forslaget om mere anvendelsesorientering skærpes i øvrigt af, at Tjekudvalgets fastholder sit kontroversielle forslag om bachelortrinnet som afstigningstrin for de fleste. Udvalget kommer nemlig ikke ind på dilemmaet om, hvordan det på samme tid skal kunne lade sig gøre at fylde akademisk kernefaglighed på, samtidig med at der gives mere praksisrelateret undervisning.

Rapporten kræver på samme måde, at studierne i højere grad retter sig mod **den anvendelsesorienterede hverdag i små og mellemstore firmaer** (som er de fleste arbejdspladser i Danmark). Disse firmaer har ringe tradition for akademisk arbejdskraft, og de få akademikere med ansættelse her oplever ikke at bruge deres akademiske kernespecialer, men er pålagt brede ”blækspruttefunktioner”.

En DAMVAD-konsulentanalyse fortæller dog, at disse få ansatte (som især kommer fra tek-nat eller det merkantile område) ikke ville være foruden deres erhvervede generalistkvalifikationer, men de efterlyser praktiske redskabsfag på studiet, som organisatorisk og forretningsmæssigt kunne have rustet dem bedre til jobbet i et mindre firma. Rapporten anbefaler derfor, at uddannelserne retter sig mod mere anvendelsesorientering her. Men hvordan uddannelser indrettes mod de meget diverse krav i små firmaer, svarer rapporten ikke på, idet det generelt og salomonisk blot konstateres, at studier ”ikke nødvendigvis bør indrettes efter specifikke virksomhedstypers aktuelle eller kortsigtede behov. Det vigtigste er, at de studerende tilegner sig generelle kompetencer, som i høj grad vil være efterspurgt og nødvendige.”

Ubalance mellem undervisning og

- mener Tjekudvalget, som foreslår flere incitamenter til undervisere

Ikke overraskende er der også kritik af, at undervisning ikke er meriterende for universitetslærere og fylder for lidt i ansættelsespolitikken. Det påstås, at der er en "ubalance i stillingsstrukturen", for stillingsopslag vægter i for høj grad forskningskvalifikationerne.

Rapporten fastslår med henvisning til Akkrediteringsinstitutionen: **"Særligt på universiteterne rekrutteres primært med henblik på at dække forskningsmæssige huller: Ved udnævnelse af en professor fokuseres som regel på forskningen (publikationslister) og evner til at tiltrække forskningsmidler, mens pædagogisk og didaktisk formåen i den henseende er mindre vigtigt"** (s.84).

Men denne kritik kan besynderligt nok ikke finde belæg i Tjekudvalgets egen analyse af stillingsopslag (Evaluering sinstituttet), som faktisk tyder på, at uni'erne ikke kan kritiseres på dette punkt. Ubalancer er nemlig især på det forskningstunge medicinske område. Og ubalancen i stillingsopslag viser sig faktisk ikke i den mest undervisningstunge stillingskategori (lektoratet).

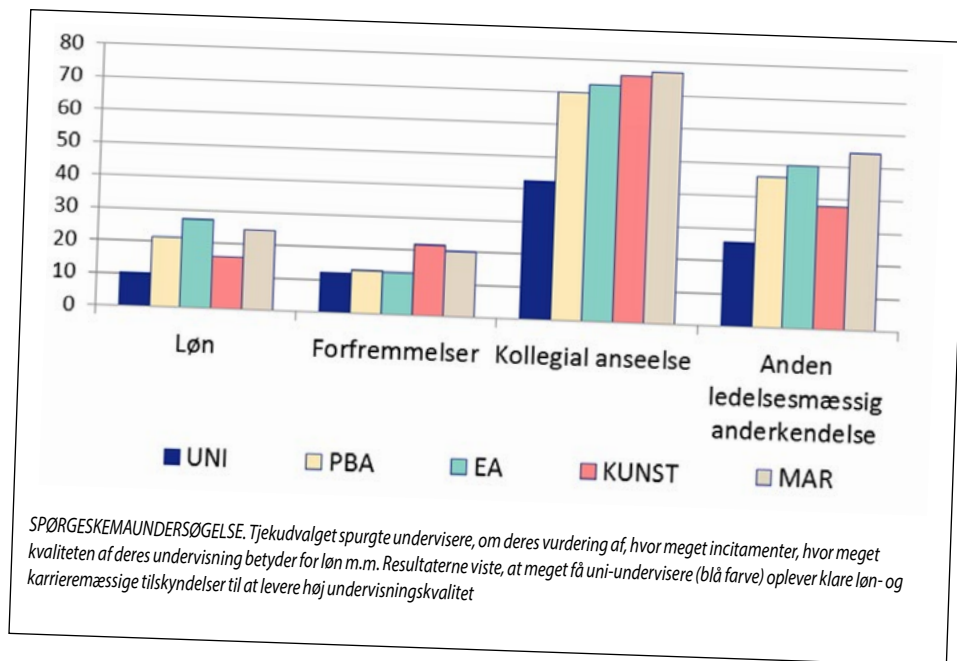
Studielederne: U-kvalifikationer undervurderes

Alligevel konstaterer Tjekudvalget, at ubalancen skal ændres, så u-kvalifikationer vægtes højere, lyder henstillingen fra Uddannelses-tjek-udvalget. Det gøres med henvisning til, at under 40 pct. af studielederne vurderer, at dekaner og institutledere med ansvar for ansættelser lægger tilstrækkelig vægt på u-kompetencer.

Der nævnes også en anden indikation på, at undervisning ofte anerkendes mindre, nemlig frikøb fra u-aktiviteter. Det er en relativt udbredt praksis især på de undervisningstunge tørre områder (hum' og samt'), "mens forskere på de våde områder i højere grad har mulighed for at anvende eksterne midler til at accelerere egen forskning ved køb af apparater, forsøg mv."

Løn-incitamenter i undervisningen?

Og i jagten på at få opprioriteret u-aspektet laver Tjekudvalget så også en pejling på de personlige incitamenter til at lave god

undervisning, hvor det konstateres, at kvalitet i undervisning ikke belønnes gennem løn-incitamenter, forfremmelser, anerkendelser o.lign.: "Meget få undervisere oplever klare løn- og karrieremæssige tilskyndelser til at levere høj undervisningskvalitet, især på uni-området".

Under hver tiende studieleder mener, at de har tilstrækkeligt frirum til at belønne gode undervisere, siges det så. Tjekudvalget anbefaler ikke direkte, at der skal indføres

“Det er jo ikke sådan i dag – som det ofte fremstilles – at det kun er forskningskvalifikationerne, som tæller ved ansættelser. Det er en overset logik i systemet, at vi altså er nødt til at ansætte dygtige undervisere

Berit Eika

løntillæg til undervisere. Man nøjes med at anbefale en incitamentsstruktur: **"Så længe studielederne ikke har mulighed for at præmiere god undervisning og bedre tilrettelæggelsesformer samt at undlade at anvende undervisere, der vedvarende får negative evalueringer, forekommer institutionernes strategiske fokus på kvalitet og relevans ikke ført ud i praksis ..."** (s.90).

AU-prorektor: Intet dilemma mellem f-tid og u-tid

Men når Tjekudvalget kræver generel oprustning af u-siden sættes en uni-lærers multikompetencer så under pres, fordi rapporten ikke stiller forslag til, hvor større krav til underviserindsats skal kompenseres med mindre krav til publicering af videnskabelige forskningsartikler.

Men det dilemma vil AUs prorektor Berit Eika ikke anerkende:

"Den præmis om op- og nedprioritering køber jeg altså ikke. AU arbejder på, at begge kompetencer skal indgå og at institutlederens opgave er at tage hensyn til den samlede opgaveportefølje. Som lektor skal du både kunne undervise og forske på et højt niveau – og det er jo i øvrigt ofte sådan, at de dygtige forskere også er de dygtige undervisere", siger Berit Eika. "Og det er jo ikke sådan i

dag – som det ofte fremstilles - at det kun er forskningskvalifikationerne, som tæller ved ansættelser. Det er en overset logik i systemet, at vi altså er nødt til at ansætte dygtige undervisere, for ellers kan studierne altså ikke levere høj kvalitets-undervisning ...”

Analyse af stillingsopslag: Krav til lektors u-kvalifikationer

Som baggrund for Tjekudvalgets rapport har Evalueringscentret lavet en kvalitativ tekstanalyse af, hvad der står i stillingsopslag om krav til hhv. forskning og undervisning (på adjunker, lektorer og professorer). Man har optalt hvor mange ord i opslagene som relateres til forskning hhv. undervisning (BILAG 6).

Analysen viser, at der overordnet set bruges færre u-relaterede ord end f-Relaterede. Hver gang der optræder et f-relaterede ord, bruges u-relaterede kun 0,79 gange.

Forskellen forklares med, at der kan være en vis naturlighed i, at der er ”et forholdsvist stort fokus på forskningsrelaterede præstationer og kompetencer i forbindelse med rekruttering”. Institutledere forklarer, at krav til ekstern forskningsfinansiering og opfattelsen at det er sværere at opbygge forskningskompetence kan have betydning for, hvordan stillingsopslag vægtes.

Men kritikken af ubalancer er slet ikke overalt. Der er stor forskel mellem hovedområderne, for på det u-tunge humaniora er der stort set balance i f- og u-ord, idet undervisning nævnes 0,94 gange for hvert f-ord. På den anden side bruges f-ordet kun 0,66 gange på det forskningstunge sundhedsområde. Tek-nat’ og samf’ placerer sig midt imellem.

Og ses på de enkelte stillingskategorier bruges u-ordet mest på den mest undervisningstunge stillingskategori lektoratet, nemlig hele 0,96 gange pr. f-ord. På adjunturer er samme relation 0,67, og på professoropslag 0,68 gange.

jø

Mere formel magt til studielederne

Uni-loven skal laves om, så studielederne får mere magt i forhold til institutlederen og dekan. Men hvordan det reelt og i praksis skal ske, er uklart

Tjekudvalget har en anbefaling, som universitetsledelserne klapper af og som er en mindre provokation til styringslystne politikere og embedsmænd: Universiteterne skal *have større frihed til at tilrettelægge uddannelserne*.

I praksis betyder det, at der skal ske en forenkling og afvikling af en række centrale regler, så institutionerne får ”et tilstrækkeligt ledelsesrum” til at sikre og løbende udvikle uddannelsernes kvalitet og relevans”.

De overordnede hensigter og hensyn skal fastsættes politisk, men detailstyringen skal opgives: Universitetsledelserne skal have rum til selv at fastsætte de konkrete regler for uddannelsernes indhold og tilrettelæggelse.

Studieledere i mellemposition

Rapporten beskriver, at studielederne i dag står i en mellemposition. Uden ressourcer og ledelsesbeføjelser skal de stå for den praktiske tilrettelæggelse i samarbejde med studienævnet.

Udvalgets analyser peger samtidig på, at ledelsens strategiske fokus på uddannelseskvalitet kun i ringe grad omsættes i en reel prioritering og anerkendelse af god undervisning, når det fx gælder løn og forfremmelser.

Men udvalget finder det afgørende, at ansvaret for uddannelserne placeres entydigt på alle ledelsesniveauer, og at ansvar og beføjelser følges ad.

Tjekudvalget foreslår at Bestyrelsen sammen med rektor skal sikre, at den studieansvarlige studieleder får det fulde ansvar for indhold, tilrettelæggelse og gennemførelse, og de nødvendige beføjelser til at løfte

opgaven, herunder at kunne disponere over de økonomiske ressourcer til uddannelsen. Og den studieleder, som er ansvarlig for uddannelsen skal have **”det fulde ansvar for uddannelsens indhold, tilrettelæggelse og gennemførelse, og de nødvendige beføjelser til at løfte opgaven. Bl.a. er det afgørende, at den pågældende leder kan disponere over de økonomiske ressourcer, der medgår til uddannelsen, og reelt har beføjelser til at sikre, at uddannelsen har adgang til de bedst mulige underviserkompetencer og undervisningsformer”**.

Rivalisering mellem studieleder og institutleder

Derfor anbefaler udvalget en ændring af Uni-loven, at studielederen **”efter uddelegeret kompetence får det formelle ledelsesansvar”** og **”at denne leder varetager dette ansvar efter rådgivning og inddragelse af studienævnet”**. Dermed øges studienævnets reelle indflydelse angiveligt gennem direkte rådgivning af den leder, der har beføjelser til at gennemføre ændringer i uddannelsen, og fx at kunne følge op på utilfredsstillende evalueringer af undervisninger.

Der lægges således op til et brud med Uni-lovens bastante enstregede system, når studieleder og institutledere skal sidestilles i strukturen. Udvalget har dog ikke forslag til, hvordan studielederen reelt får magt til at udfordre institutlederens nuværende ret til at disponere ressourcerne, og hvordan denne rivalisering løses.

jø

KU Science-dekan kapitulerede

Kl. 14.32 en fredag i november tikkede der en mail ud med et glædeligt budskab til medarbejderne på MATH OG DIKU fra **KU's Science-dekan John Renner Hansen**. Han kapitulerede; aflyste sine fusionsplaner mellem matematik- og datalogiinstitutionerne: *"Vi har lyttet til institutterne, men har desværre ikke opnået lydhørhed for vores argumenter. Derfor mener vi ikke, at det er realistisk at gennemføre en fusion af de to institutter på nuværende tidspunkt"*.

Spillet bag var – som beskrevet i FORSKERforum 279: "Når dekanen trumfer..."; at dekanen for nogle måneder siden fremsatte forslag om et tvangsægteskab mellem de to institutter. Det var groft sagt en genfremsættelse af en tre år gammel plan, som dengang blev massivt afvist. Dekanen vurderede tilsyneladende, at klimaet var blevet anderledes blandt medarbejderne. Eller også, at hans magtposition til at gennemtrumfe planen var blevet bedre, for selv om Uni-loven siger, at medarbejderne skal "inddrages", så har dekanen (og rektor) den ubetingede beslutningsmagt til at bosse den slags fusionsplaner igennem.

Dekanen opgav efter massive protester

Nu blev det i stedet en ydmygende kapitulation efter månedlange protester: "De massive protester fra såvel menige som institutlederne gjorde det klart for dekanen, at der absolut ingen opbakning var, og derfor kunne dekanen ikke gennemtrumfe fusionen", fortolker **datalogilektor Ken Friis Larsen**, der har ageret talsmand i protesten.

"Heldigvis viser sagen, at det nytter at protestere med faglige-saglige argumenter. Men forløbet, hvor han ikke spurgte os før fremsættelsen, har da skabt mistillid. Tilbage står spørgsmålet: Hvordan kunne dekanen dog tro, at han ville få opbakning til forslaget? Måske har han naivt troet, at han ville blive mødt med lidt forandringsangst – som der altid er – og at nogle grupper ville støtte forslaget. Men han havde ikke gjort sit hjemmearbejde ordentligt, for så havde han kendt de ansattes vurderinger af det uhensigtsmæssige i fusionen."

Lektoren er dog ikke i tvivl om ud fra forløbet, at dekanen havde gennemtrumfet planen, hvis fx institutledere og enkelte grupper havde vist mindre modstand mod fusionsforslaget.

Ministeren ligeglad med medbestemmelsen

Uni-minister Sofie Carsten Nielsen er fuldt ud tilfreds med, at uni-ledelserne formelt har implementeret de nødvendige rammer for medbestemmelsen, som hermed lever op til 2011-lovrevisionsens formelle krav. At de ansatte så langt fra er af samme opfattelse af real-praksis er ligegyldigt – for det opvejes af, at ledelserne er tilfredse med sig selv og med, at de fortsat har frie rammer til at bestemme, hvad der er medbestemmelse...

Sådan kan en opsummering lyde af Ministerens svar på SF-ordfører Anette Vilhelmsens 7 kritiske spørgsmål til den statusredegørelse, som ministeren leverede i oktober. Ministeren henholder sig passivt til, at formelt er lovteknikken i uni'ernes vedtægter nu i orden. At de ansatte fortsat er utilfredse er hende uvedkommende, for det udignes af, at ledelserne er tilfredse med den magt, de har. Statusredegørelsen var en tonløs embedsrapportering, hvor den kraftige medarbejderkritik af manglende medinddragelse slet ikke blev refereret.

Og påstande om, at ministerens redegørelse ikke giver Folketinget "retvisende oplysninger", fordi hun bortredigerer den kraftige kritik, ignoreres af ministeren – som også har et solidt Folketingsflertal bag sig til dette. Regeringen – inklusive ministerens eget parti Radikale – og den borgerlige VK-blok er enige i at fastholde Uni-lovens styringsmekanikker.

SF-ordfører: 'Ministeren er teknokrat

Men spørgeren er slet ikke tilfreds med svarene: "Ministeren giver ikke-svar på mine spørgsmål. Ministeren svarer bare med en gennemsnitsbetragtning, hvor ledelsens synspunkter på den én side og studerendes / ansattes oplevelse på den anden side neutraliserer hinanden. Hun tager ikke stilling til substansen", siger **Anette Vilhelmsen (SF)**. "Sofie Carsten Niensens tilgang er at administrere som teknokrat. Jeg savner en politisk stillingtagen til, om hun (som Radikal) faktisk synes, at medbestemmelsen og demokratiet udøves tilfredsstillende i praksis? Det er jo en politisk vurdering, om man synes, at demokrati, medindflydelse på arbejdspladsen eller arbejdsmiljøet konkret foregår i en sund balance og kultur på universitetet."

Ministeren vil i efteråret mødes med Universiteternes bestyrelsesformænd "for at understrege vigtigheden af, at bestyrelserne

fortsat arbejder med at sikre involvering af medarbejderne og studerende i de relevante beslutningsprocesser". Og så vil hun ligeledes "drøfte opfølgningen med rektorkredsen" ...

DMs uni-lærere til Folketinget: Tag stilling

Nu vil DMs universitetslærerudvalgte så forsøge at få Folketingets Forskningsudvalg til at tage reel stilling til ministerens redegørelse, fordi denne har et åbenlyst misforhold til realiteterne. Og den forbigår grundproblemet: At når der er noget på spil, så kan ledere Uni-loven i hånden tilsidesætte de ansattes medbestemmelse.

DMs henvendelse til Forskningsudvalget henviser til UNESCO internationale anbefalinger om, at reel medbestemmelse er en afgørende og central parameter i for sikringen af det akademiske perspektiv i beslutninger. Og når nu medarbejderne ifølge ministeriets egne undersøgelser viser, at den danske medbestemmelse faktisk er blevet mindre, hvordan vil Regeringen så sikre, at Danmark lever op til UNESCOs internationale standarder, som Danmark selv har støttet og underskrevet?

Og så spørger de, om ministeren ved sit møde med universiteternes bestyrelsesformænd vil igangsætte en proces, der skal sikre større inddragelse – eller måske ligefrem en lovrevision?

CBS: Farvel til 50 professorer og lektorer

CBS' direktion har varslet masseafgang: ”Varsling af påtænkte afskedigelser af større omfang”, som det hedder arbejdsretsligt, når der er tale om en masseafgang på over 30 personer.

Der skal spares 60 mio. kr. Det akademiske personale bliver hårdt ramt, for her skal alene spares 35 mio. på lønnen, svarende til 50 lektorer og professorer o.a. Indtil 21. januar kan der søges om frivillige fratrædelses- eller nedtrappings-ordninger. Og herefter bliver det klart, om ledelsen supplerer med ufrivillige fyringer. Det blev meldt ud efter et HSU-møde, hvor det ikke lykkedes vip-tillidsrepræsentanten at få udsat ledelsens drastiske spareplan:

”Jeg appellerede til, at ledelsen udskød budgettilpasningen til senere end 2017, og at der blev tæret på egenkapitalen på 170 mio. Hvorfor er netop 170 et helligt beløb, som skal være opsparet?”, forklarer **tr' Ole Helmersen**. ”Men ledelsen var urokkelig. Der henvises til, at der er tale om et strukturelt underskud på grund af strukturelle forandringer, som må være på plads inden 2018”.

Ledelsen indrømmer: Fejlvurdering

”Ledelsen er såmænd meget ærlig om baggrunden. Man indrømmer at have fejlvurderet budgetsituationen i 2011 ved at lave et budget baseret på fortsat ekspansion (voksende studentermasse og STÅ-indtægter), så der blev nyansat for mange. Men nu er der stagnation i studentermassen og indtægterne, og så opstår det strukturelle underskud”.

Af det fremlagte budget fremgår, at der afsættes en buffer på +5 mio. til ekstra deltids-undervisere: ”Det handler om, at CBS skal have erstatningsundervisning for de faste lærere, som forsvinder. Og her er ledelsen også ærlig: Man indrømmer, at det betyder et kvalitetsfald på CBS, når forskningsbaseret undervisning afløses af løslæreres ...”

Sproginstituttet IBC og politikinstituttet LPF rammes af af de største sparekrav på hver 8 mio. kr. svarende til hver 10 professorer eller lektorer – mere end 10 pct. af det faste personale. Ledelsens kriterier for at pålægge institutkrav har handlet om relativ instituttørrelse, indtjening på undervisning

Per Holten-Andersen afløste 1. januar 2012 den kontroversielle Johan Roos som CBS-rector. Nu står scorer han ikke højt i popularitet på en overraskende fyringsrunde.

(STÅ-indtægter) og deres strategiske betydning for CBS m.m.

Fyringskriterier og –vilkår forhandles

Hvad angår fyringskriterier vil ledelsen vurdere, hvem der bedst samlet set i personalegruppen kan løse instituttets opgaver. Som personkriterier indgår, hvem der bedst understøtter instituttets strategiske indsatsområder, det strategiske behov for personens kompetencer, evnen til at tiltrække eksterne penge m.m.

Som fyringsvilkår lover ledelsen ”en supportpakke med tilbud om outplacement-forløb”. Fratrædelsesbeløb tager udgangspunktet i funktionærloven (fx 3+6 måneder for folk med mere end 18 års ansættelse) plus hvad der ellers kan forhandles frem individuelt.

Vip-tillidsmanden slutter: ”Vi bebrejder ledelsen, at de ikke så signalet før og bremsede op tidligere. Nu opstår der en panikstemning af frygt og angst, som er ødelæggende for den enkelte og for arbejdspladsen”.

CBS' tap: Hyre-fyre strategi?

Mens CBS-nedskæringsrunden skærer 50 professor- og lektorstillinger skal der skæres ca. 10 millioner lønkroner i CBS' administration, svarende til 20-30 stillinger. Det sker kun 3-4 år efter den sidste afskedigelsesrunde og det skaber ikke ligefrem tillid til ledelsen i forvaltningspersonalet.

”Tilliden til ledelsen har lidt et knæk – noget jeg ser klart spejlet i de kollegaer, jeg repræsenterer. Jeg er stadig stærkt undrende over, at ledelsen har valgt at kaste CBS ud i masseafskedigelser på det gældende grundlag”, siger **AC-TAP tillidsrepræsentant Trine Madsen** til CBS-observer.

”Med indførelsen af flerårsbudgettering burde ledelsen have været i stand til at reagere langt tidligere. Over de senere år fik vi løbende udmeldinger fra ledelsen om CBS' sunde økonomi, om at vi lægger an til den bløde landing i 2017”, fortæller hun.

Hun lugter noget hyre-fyre og udrensning over nedskæringen:

”Først havde vi afskedigelsesrunde i administrationen i 2011, og efterfølgende ansatte man mange nye forskere på CBS. Nu melder man pludselig ud, at man bliver nødt til at varsle masseafskedigelser, fordi man basalt set har forregnet sig. Set udefra virker det som mangel på styring, og jeg mener, at det er stærkt kritisabelt”, påpeger Trine Madsen

Og så spørger AC-tap'en, om økonomien faktisk er så kriseagtig, som ledelsen beskriver, for i økonomi-notatet til HSU anerkender ledelsen faktisk, at CBS faktisk godt kunne tilpasse sig besparelsen uden varsling af masseafskedigelser, blandt andet ved naturlig personaleomsætning. Ledelsen henviser dog til, at man ikke ønsker en ”tilfældig tilpasning af aktiviteter på tværs af CBS”.

Udadtil taler ledelsen om, at CBSs økonomi står på en brændende platform, men det passer ikke, mener AC-tap'en: ”For mig virker det som om den brændende økonomiske platform er væk, og nu argumenterer man med en brændende styringsplatform i stedet”.

Indgrebsaftale: Rektorer reddede ministeren

I flere uger havde rektorer og uni-ministeriets embedsmænd skændtes bag lukkede døre om ministerens dimensioneringsplan, men i begyndelsen af november nåede parterne så til enighed om tilpasning af optaget på uni-uddannelser.

Efter seje forhandlinger – angiveligt med en svedende minister som deltager i slutspillet – havde parterne pludselig en aftale, som formentlig dækker over, at en kompromisløj fra Aarhus Universitet ikke mente, at man kunne få en bedre aftale over for en ret ultimativt indstillet minister, som havde Finansministeriet pustende i nakken.

Aftalen betød i praksis, at ministeren fik sin plan igennem, og universiteterne fik et forlænget tidsforløb til at indfase konsekvenser. Men ellers var man enige om, at selve aftalens detaljer skulle forhandles videre bag lukkede døre – og det har man så gjort siden.

Men politisk var rektorernes kompromis også deres principielle accept af ministeriel ramkestyring, selv om man formelt har ”selvstyre”.

“

Hovedproblemet i Ministerens første udspil – populært kaldet Sofi 1 – var, at ledelsesrummet var væk, fordi det var fuldstændig mekanisk detaljstyring ...

**KU-rector Ralf Hemmingsen
(UNI-avisen)**

Ministerens uprofessionelle håndværk

Aftalen reddede uni-minister Sofie Carsten Nielsen fra en pinefuld forlængelse af konflikten, fx et berammet samråd i Folketinget i næste uge. Hun og hendes embedsmænd bragte sig i en umulig og defensiv situation, da de for nogle uger siden præsenterede en teknokratisk plan uden at have indhentet forhåndsoptagning hos enten ordførere fra Folketingets partier eller hos Rektorkollegiet.

Ordførerne fra både V/K og SF/Enhedslisten blev sure, fordi forslaget ikke var forhandlet ”langtidsholdbart”.

Og Rektorkollegiet var sure, fordi ministeren bare havde ignoreret kollegiets forslag til en model, hvor uni'erne fik tillagt selvstyre i reguleringsmekanikken.

Model til videre udmøntning

Nu blev der så indgået en model, hvor ministeren fastholder nedskæring af 2400 kandidatpladser på en ”dødsliste” med især humaniora, kommunikation og biologi. Men den trinvis nedfasing af de 2400 skal først starte i 2018 (og ikke i 2015 som i den første

Var det Brian som reddede tante Sofie – de var tilsyneladende perlevenner ved AUs årsfest 12. september

model). Og vigtigst er måske, at ministeren er blevet tvunget til at æde, at adgangsbegrænsningen flyttes fra kandidaten til ba-niveauet fra 2015, hvorfra der vil ske en reduktion med 880 om året (så der over 4 år lukkes i alt 3500 ba-pladser).

“

Det er ikke nogen hemmelighed, at ministeriet og uni'erne har været ret uenige på forskellige måder, og at der også har været flere forskellige udgangspunkter, for universiteterne har også haft forskellige udgangspunkter

**Uni-minister Sofie Carsten Nielsen
(UNI-avisen)**

I modellen indgår, at ministeriet dikterer nogle adgangsbegrænsningstal inden for de enkelte hovedområder på dødslisten, hvorefter uni'erne groft sagt får mulighed for

at flexe fordelingen inden for ”identificerede uddannelsesgrupper/enkeltuddannelser” (med 15 pct.s luft til at skære på andre uden for dødslisten). Det betyder fx, at uni'erne kan vælge frivilligt at skære ekstra på nogle masestudier, fx på politologistudierne eller på pædagogikstudier.

Stor spænding er der om, hvordan ministeriet fordeler et holdkæft-bolsje, som kom ind i aftalen i form af en ny regionalpulje på 300 ba-studiepladser. Den fordeles på uklare kriterier (”som aftales konkret i dialog med ministeriet”).

Rektorkollegiets formand, Ralf Hemmingsen, sagde mellem linjerne i en pressemeldelse, at der det er mange uafklarede elementer tilbage: Modellen er ”et godt grundlag for en videre dialog mellem ministeriet og de enkelte universiteter”.

Ministerier mørkelægger

- i strid med offentlighedsloven?

FORSKERforum kan ikke få aktindsigt i de analyser og beslutningsdokumenter, som ligger bag uni-minister Sofie Carsten Nielsen omdiskuterede dimensioneringsplan. Men det hører ingen steder hjemme, mener **offentlighedslovs-ekspert Oluf Jørgensen:**

”Det er grotesk, at FORSKERforum ikke kan få udleveret centrale dokumenter, for det politiske spil om dimensioneringsplanen er jo afsluttet. Men ministeriers hemmelighedskræmmeri er ikke noget nyt. I den aktuelle sag prøver ministerier at mørkelægge centrale analyser og beslutningsdokumenter. Ikke af hensyn til den politiske beslutningsproces, som er lovens begrænsning, for den politiske proces er jo slut, når der er besluttet en dimensioneringsmodel. Mørkelægning sker, fordi embedsmænd og minister ikke vil have at offentligheden skal have indsigt i, hvad der er beslutningsgrundlaget bag deres dispositioner”.

FORSKERforum har klaget

Ministerierne hemmeligholder de analyser og beslutningsdokumenter, som lå bag den plan, som ministeren lagde frem og som skabte store protester hos både universitetsledelserne og Folketingets forskningsordførere. FORSKERforum har søgt aktindsigt, men kun fået ekstraherede oplysninger ud af ”sagens faktiske grundlag”, mens alle politisk-økonomiske aspekter er overstreget.

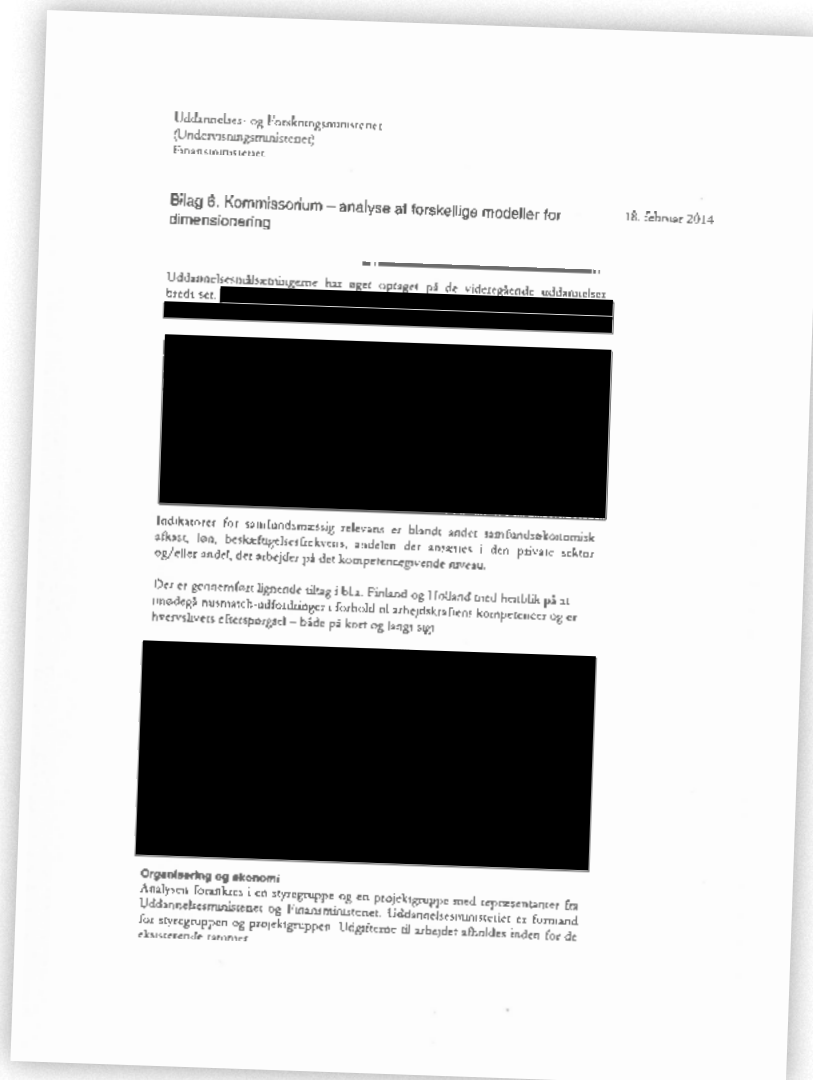
Ministerierne mørkelægger således

1) substansen i kommissoriet for en interministeriel arbejdsgruppe fra Uni-ministeriet / Finansministeriet (18. febr.).

2) Ministeriet vil slet ikke ud med det modelnotat, som arbejdsgruppen præsenterede for Ministeren.

3) Og mørkelagt er også substansen overstreget i arbejdsgruppens plan i sin endelige form, som Sofie Carsten Nielsen lagde frem til godkendelse i Regeringens Økonomiudvalg (16. sept.).

FORSKERforum har klaget til ministeriet over mørkelægningen med henvisning til, at de ønskede dokumenter foreligger i sin endelige form, og er brugt i en afsluttet politisk forhandling, hvorfor Ministeriet er forpligtet til at udlevere de krævede dokumenter, jf. Offentlighedsloven. Og kommer der et nyt afslag, klages der til Ombudsmanden

Centrale gråzoner i loven

Offentlighedslovs-eksperten siger, at afslaget er meget interessant og principielt i forhold til den nye offentlighedslov, som efter store protester blev vedtaget sidste år:

”Afslaget berører alle de kontroversielle bestemmelser i loven: §24 om at dokumenter som indgår i ’ministerbetjening’ er undtaget. §28 om retten til indsigt i en sags ’faktiske grundlag’ og hvad der er dette grundlag. Og

“ Det er grotesk, at FORSKERforum ikke kan få udleveret centrale dokumenter, for det politiske spil om dimensioneringsplanen er jo afsluttet. Men ministeriers hemmelighedskræmmeri er ikke noget nyt
Oluf Jørgensen

§29 om ’interne faglige vurderinger, som findes i dokumenter, der er udarbejdet til brug for ministerrådgivning ...”. Og dimensioneringsplanssagens dokumenter rammer lige ind i problemets kerne i forhold til de gråzoner, som kritikerne af loven påpegede”.

Han kalder det en interessant prøvesag, om FORSKERforum får noget ud af sin klage.

”Problemet er i især, at undtagelserne i henhold til ’ministerbetjening’ er formuleret meget bredt. Og det som især bliver interessant i denne sag er, hvad ministeriet mener hører til ’sagens faktiske grundlag’, herunder de faglige vurderinger, som ligger i beslutningsgrundlaget. Og man ikke kan henvise til, at det er ministerie-internt, for dokumenterne er jo lavet af en arbejdsgruppe med deltagelse fra to ministerier”.

Forskere savner kvalific

Fyringen af en journalist på P1 Orientering fik mediepopulær forsker til at lave happening i protest over kompetencetømning i journa

Et helt ordinært nyhedsindslag i radioen en onsdag morgen tog pludselig en uventet drejning, da lektor ved Forsvarsakademiet Peter Viggo Jakobsen kaprede dagsordenen for at protestere mod fyringen af en DR-journalist.

”Inden jeg svarer på spørgsmålet, har jeg lige en bøn til Orienterings ledelse. Jeg vil bede den om at genoverveje fyringen af Niels Lindvig. Ham kan jeg altså ikke undvære. Han er en af de få tilbageværende udenrigskorrespondenter i Danmark, som ikke bare står og læser op fra topmødeerklæringer, tæller bombenedslag, eller som bare stikker mikrofoner op i hovedet på politikerne,” lød det fra forsvarslektoren, der var blevet ringet op af P1 Morgen for at kommentere Frankrigs deltagelse i luftkrigen mod IS.

For Peter Viggo Jakobsen var den usædvanlige protest reaktionen på en frustration, der har oparbejdet sig over længere tid, over at der i dansk presse er en tendens til, at de specialiserede fagjournalister afløses af generalister, der mere fleksibelt kan flyttes rundt mellem områder og redaktioner.

”Jeg er ved at være træt af, at der efterhånden ikke er mange journalister tilbage med faglig indsigt ud over gennemsnittet. De fleste af de indslag, der kommer i dag, består af journalister, der rejser fra Herodes til Pilatus, og så kan de læse op af en topmødeerklæring og fortælle om deres personlige indtryk nede på gaden,” forklarer han til FORSKERforum.

Blanke journalister skal have fra Adam og Eva

Og det er tilsyneladende en oplevelse, Peter Viggo Jakobsen ikke står alene med. Han har efter udsagn aldrig fået så mange henvendelser fra forskerkolleger og andre meningsfæller, som efter hans lille radioaktion.

”Det er masser af forskere, der har skrevet til mig, at det var super fint, og at de også er frustrerede. Dels folk fra mit eget netværk, men også forskere fra humaniora, fødevarervidenskab og så videre, der alle siger præcis det samme,” fortæller han.

Peter Viggo Jakobsen har med sit speciale i sikkerhedspolitik været en naturlig yndlingskilde gennem flere år, når artikler eller nyhedsindslag handler om konflikter i Mellemøsten, terror eller andre mindre fredelige emner.

For ham gør det en stor forskel, om journalisten, der interviewer ham, har erfaring med området. Men det sker desværre sjældnere og sjældnere, oplever han: ”Hver gang, der sker noget med IS, ringer der en ny, og så er man nødt til at starte forfra med Adam og Eva, og i nogle tilfælde forklare dem, at de ikke fatter, hvad de har med at gøre. Ofte er de dog selv pinligt bevidste om det og siger: Du er nødt til at forklare mig det hele forfra. Men jeg savner dem, der kan gå de to skridt baglæns og fortælle, hvordan det kan være, vi er nået hertil.”

Forskere overflødiggør fagjournalister

Peter Viggo Jakobsen er imidlertid også bevidst om, at han selv som ekspert er med til at udfylde netop den rolle, som fagjournalisterne ellers har på deres arbejdsfelter.

”Det er jo meget billigere for DR, at de altid kan ringe til en ekspert, i stedet for at ansætte en journalist til at fokusere på et område. Så når jeg medvirker, er jeg indirekte

Jeg er ved at være træt af, at der efterhånden ikke er mange journalister tilbage med faglig indsigt ud over gennemsnittet.

Peter Viggo Jakobsen

med til at fyre Niels Lindvig – det er jeg helt klar over. Skulle jeg gå hele vejen, skulle jeg nægte at udtale mig til DR,” erkender han.

Så langt vil han dog ikke drive sin protest, blandt andet fordi formidling til offentligheden er en del af hans jobbeskrivelse: ”Jeg vil gerne bidrage, men det er bare ærgerligt, at det hele skal hænge på sådan en som mig. Jeg forstår ikke, at en public service-institution som DR må skære så meget ned. Med så mange offentlige midler må man i det mindste sørge for en udenrigsdækning af ordentlig kvalitet,” slutter Peter Viggo Jakobsen.

Mediedarling: Mere stof – mindre viden

Oplevelsen af færre journalister, dedikeret til særlige fagområder, går igen hos flere forskere, FORSKERforum har talt med. En af dem er **arbejdsmarkedsforsker Henning Jørgensen** fra AAU, som medierne er storforbruger af.

”Tidligere havde ethvert dagblad og radio/tv en arbejdsmarkedsmedarbejder. Der var sågar en forening for arbejdsmarkedsjournalister. Men den specialisering er simpelthen gået i opløsning,” fortæller Henning Jørgensen.

Afspecialiseringen står imidlertid i kontrast til, at medierne faktisk bringer mere arbejdsmarkedsstof end nogensinde før, og

cerede fagjournalister

alistkorpsset. Og han får stor opbakning blandt forskerkolleger

det går ud over kvaliteten: ”Der bliver skrevet mere og mere om det, og der bliver færre journalister med indsigt og viden på området, så vi eksperter ikke behøver at tage hele ABC'en forfra, når de ringer. Der er selvfølgelig stadig enkelte gode, der ved, hvad det drejer sig om, men nogle gange må jeg sidde i tre kvarter med en ung fyr, der måske lige er blevet kastet videre fra en artikel omkring bortløbne heste.”

Henning Jørgensen vurderer selv, at han bruger mere tid i dag på at servicere medierne. Han skal simpelthen bruge mere tid på at forklare stoffet for uerfarne journalister: ”Det med at skulle forholde sig til journalister, der ikke er inde i stoffet, det kræver ikke bare mere tid, men også mere energi. Også

bagefter, når du ser resultatet, som både bliver dårligere forstået og formidlet.”

Arne Astrup: Frygter forkerte udlægninger

Næsten samme vurdering kommer fra en helt anden del af forskningsverdenen, nemlig fedmeforskeren Arne Astrup, der er leder af Institut for Idræt og Ernæring på KU: ”Det største problem med journalister, der ikke har indsigt, er, at man ikke har tid til at tale med dem. For man bruger nemt to timer på at forklare sagen, og så ender det alligevel ofte med en artikel, hvor de har fået galt fat i pointen”.

Astrup havde for nogle år tilbage en episode, hvor en journalist misforstod, hvad han sagde, og endte med at citere ham for, at man bliver fed af sukkerfri sodavand. Selvom

historien ligger flere år tilbage, bliver misforståelsen ved med at klæbe til ham.

De senere år har han bevidst trukket sig noget tilbage i forhold til pressen. Blandt andet af frygt for misforståelser: ”De der ultrahurtige og sensationsprægede historier kan man jo ikke tåle. Når først ens citater er på nettet, bliver de jo liggende og følger med en. Så min interesse for at tale med journalister er kølnet en hel del de senere par år. Ofte sender jeg dem videre til mine medarbejdere med en opfordring om at sørge for at være omhyggelige,” slutter Astrup.

lah

DR's nyhedschef: Det er udviklingen, men ikke i DR

Mediechefer erkender i almindelighed, at fagjournalistikken er blevet tyndet ud i de senere tiår pga. sparekrav i dagspressen.

Ulrik Haagerup er nyhedsdirektør i DR, og han erkender, at der har været en udvikling mod mindre faglig specialisering hos journalister: ”Der har generelt været en tendens til, at der blandt journalisterne er for mange generalister og folk, der ikke har en dyb faglighed. Og når det gælder DR, synes jeg også, vi har haft en rem af huden.”

Hvorfor bliver der færre fagjournalister?

”Det er nok en udvikling, der er sket over mange år. Både som udtryk for, at redaktionerne har været pressede, men også at man er gået fra at have deadline en gang i døgnet, til at have deadlines hele tiden som online-medier,” forklarer han.

Han mener dog, at udviklingen ikke lænere sker i DR, hvor man omvendt har styrket den faglige specialisering: ”I DR har vi i de seneste år gjort os netop den erkendelse og derfor brugt kræfter på at styrke for eksempel den politiske redaktion, udlandsredaktion,

erhvervs- og økonomi-redaktion og indlandsredaktion – de kerneområder, vi mener, vi skal dække. Så på den måde føler jeg mig ikke ramt af Peter Viggo Jakobsens udtalelser.”

“ Ingen redaktioner i verden har eksperter på alle væsentlige samfundsområder. Derfor har vi brug for samarbejdet mellem forskere, der har formidlingsopgaver, og journalister, der kan stille nysgerrige spørgsmål.”

Ulrik Haagerup

Så den konkrete fyring af Niels Lindvig på Orientering – det er undtagelsen, der bekræfter reglen?

”Man kan ikke tage den konkrete sag, som udtryk for en bevægelse. Desuden skete fyringen af ham i en afdeling – DR Danmark – som jeg ikke har ansvar for, så det kan jeg ikke udtale mig om.”

DR-chefen: Acceptér at journalister er generalister

Haagerup mener dog samtidig, at forskere må acceptere, at journalister som udgangspunkt er generalister, hvis primære opgave er at formidle.

”Ingen redaktioner i verden har eksperter på alle væsentlige samfundsområder. Derfor har vi brug for samarbejdet mellem forskere, der har formidlingsopgaver, og journalister, der kan stille nysgerrige spørgsmål. Vi skal bare ikke hoppe i den grøft, at det kun er eksperter, der kan stille begavede spørgsmål til eksperter. Journalistens fornemteste opgave er jo at repræsentere det flertal af mennesker, der ikke har forudsætninger for på forhånd at vide noget om emnet,” slutter DR-chefen.

Fyringen af Niels Lindvig fra P1 Orientering skete som led i en større sparerunde på DR, der kostede omkring 100 medarbejdere jobbet.

lah

Fornøjelsen ved at være professor

PENSIONERET. Tim Knudsen har sagt farvel til lønnen, men ikke til arbejdslivet. Og nu laver han det, der interesserer ham mest

Hvornår holder man op med at være professor? Officielt sker det den dag, man fratræder sin professorstilling. Men pensionisten Tim Knudsen føler sig stadig som professor, selvom arbejdspladsen på KU-Statskundskab er udskiftet med mere stille omgivelser på en villavej i Vanløse.

”Når journalisterne spørger til min titel, plejer jeg at sige, at jeg egentlig er professor emeritus, men at jeg stadig vejleder og udgiver bøger, og så plejer jeg at komme med den her vittighed, at når Tribini kunne kalde sig professor, så kan jeg vel for fanden også. Og så køber de titlen.”

Tim Knudsen hælder til den gammeldags opfattelse af professortitlen som en slags grad, man opnår, mere end en stilling, der udløber fra den ene dag til den anden: ”Hvis jeg udtaler mig om noget inden for mit fagområde, så ser jeg mig som professor, slet og ret.”

Tankerne filer

Den åbenmundede politolog gik på pension i efteråret 2012. Men arbejdslivet er i hvert fald ikke stoppet for den 69-årige. Når hans kone tager af sted på arbejde efter morgenmaden, begynder hans arbejdsdag også med studier og skriverier frem til frokost, og også gerne et stykke tid bagefter.

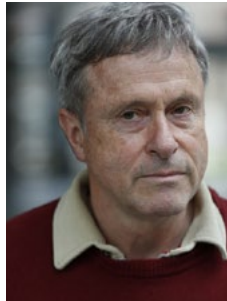
”Så lægger man det måske fra sig og går lidt rundt om sig selv eller ud i haven, og så kommer man i tanke om, at man skal lige rette lidt på noget, som man går hen og filer på igen. Måske bare en enkelt sætning, man kommer i tanke om.”

Som professor emeritus har Tim Knudsen stadig enkelte vejledningsopgaver, og han stiller sig som regel gerne til rådighed, hvis studerende eller gymnasieelever har spørgsmål inden for hans vidensområde. Han bliver jævnligt inviteret ud som foredragsholder.

Presseinteresse smigrer

Endelig står hans navn stadig på de ekspertkildelister, pressen ringer ud til, når der skal kommenteres på politiske forhold, særligt når det handler om forvaltning og embedsmandsværket.

Den torsdag eftermiddag, FORSKERforum besøger Tim Knudsen i Vanløse, er det faktisk dagens tredje interview. Og det kan såmænd være udmærket for selvtilliden hos en emeritus og villaforsker, indrømmer han.

“Skal jeg pege på en mangel, er det, at der kan være uger, hvor jeg ser relativt få mennesker. Det kan godt føles lidt som et savn. Da jeg sad på instituttet kunne jeg godt føle det, som om mit kontor var Hovedbanegårdens ventesal

Tim Knudsen

”Så længe jeg er aktiv, tror jeg da, jeg har en interesse i at være synlig i offentligheden. Det er lettere at få forlag til at udgive bøger, hvis jeg er halv- eller kvartkendt. Men derudover bliver jeg da også lidt smigret over, at de bliver ved med at ringe til mig,” siger Tim Knudsen, der vurderer at han afviser omkring halvdelen af de henvendelser, han får fra pressen, fordi det ikke ligger inden for hans vidensområde.

Råd: Brug den sidste tid på vigtige ting

En anden del af hans daglige arbejdsportefølje handler om indlæg, han selv skriver til dagspressen. Dels enkeltstående læserbreve og kronikker, dels et fast engagement over 8 år som politisk klummeskribent på Kristeligt Dagblad.

Bijobbet som klummeskribent har han dog for nyligt valgt at lægge på hylden. Problemer med myoser og rygsmerter har gjort, at han er nødt til at dosere skrivearbejdet.

”Der kom en smule pligt over det. Så nu prioriterer jeg at bruge min arbejdsevne på at skrive bøger. Jeg er blevet næsten 70, og så er man slidt i kroppen. Så det gælder om at bruge sine ressourcer og den tid, der er tilbage, på noget, der er vigtigt for en.”

Og hvad er så det?

”At lave nogle af de ting, jeg ikke fik lavet som ansat, fordi hverdagen var fyldt med for mange ting. Nu har jeg lige udgivet en bog om politiske skandalesager, der har en debatkarakter, og det er vigtigt for mig at lave noget, der går ind i samfundsdebatten”, forklarer han.

”Det andet er sager, man aldrig fik tid til at fordybe sig ordentligt i. For eksempel er regeringer utrolig dårligt belyst i dansk statskundskab. Derfor sidder jeg og skriver på et værk omkring statsministerembedet fra 1848 til nutiden. Det tager lidt tid, og den tid fik jeg aldrig som ansat,” siger Tim Knudsen, der kalder det projekt for et typisk emeritusarbejde.

Akkumuleret viden vil ud

”Som ansat havde jeg ikke tid, medmindre du får et særligt stipendium. Nu er det typisk emeritusarbejde at fordybe sig og samle op. I dag er der krav om, at du jævnligt skal publicere, helst på engelsk. Det gør, at du ikke kan koncentrere dig i ret lang tid om noget. Du kan ikke blive ved at sige til din institutleder, at du arbejder på 8. år på et værk, når han ikke ser noget publiceret.”

Men det er ikke bare den ekstra tid, der kvalificerer emeritusser og pensionerede forskere til fortsat at udgive bøger. Det handler også om den akkumulerede viden, der i princippet først rammer toppunktet, når forskeren når pensionsalderen. Som eksempel nævner emeritus Knudsen filologen Mogens Herman Hansen.

”Mogens Herman Hansen er født i 1940, så han er fem år ældre end mig. Han har siddet og forsket i mange år uden at publicere særlig meget, men nu kommer der den ene bog efter den anden. Det er stof, der er lagret gennem mange år, og jeg går ud fra, at han nu er så publiceringsklar, at han bare ikke kan lade være.”

Savner kollegakontakt

I dag er det en bungalow i Vanløse, der er Tim Knudsens private forskningscenter. Centralt og fredeligt med en dejlig udsigt ind i Grøndalsparken. Men livet som hjemmearbejdende pensionist har også sine bagsider.

”Skal jeg pege på en mangel, er det, at der kan være uger, hvor jeg ser relativt få mennesker. Det kan godt føles lidt som et savn. Da jeg sad på instituttet kunne jeg godt føle det, som om, mit kontor var Hovedbanegårdens ventesal, og det kunne være for meget. Men jeg kunne ikke klage over at være alene,” siger Knudsen, der som emeritus på KU har mulighed for fortsat at komme og arbejde på sit gamle institut.

”Men vi blev tilbudt et rum, hvor vi kunne sidde 4 gamle hønisser og forstyrre hinanden. Det synes jeg ikke er attraktivt.”

Ny rolle: Taler ved protestmøde

Kan han i dag skrive og sige ting, han ikke kunne som ansat?

”Jeg kunne nok godt have skrevet min debatbog, selvom jeg havde været ansat. Men jeg tror eksempelvis ikke, jeg ville være gået så meget ind i debatten om offentlighedsloven, hvis jeg havde været ansat,” siger Tim Knudsen og nævner som eksempel den demonstration på Christiansborg Slotsplads, hvor han pludselig fandt sig selv i en helt ny rolle som aktivist og politisk taler.

”Jeg havde skrevet en bog om offentlighedsprincippet, så jeg havde en faglig tilgang, men jeg var sandelig også meget politisk. Og genren at holde en tale ved sådan en demonstration er jo ikke en videnskabelig udredning, det er jo noget med: Nu skal vi fandme...”

Pludselig stod han der og følte sig som den socialdemokratiske folketaler Frederik Borgbjerg: ”Det følte jeg mig mere fri til at gøre, end da jeg var universitetsansat.”

Sig, hold nu kæft...

Tim Knudsen nævner ikke pensionistgøremål som golf, fisketure eller børnebørn?

”Nej. Sådan er jeg. Jeg vil godt gå i fitness-center for at passe på min krop og gå i haven, men jeg skal hverken spille golf eller bridge, eller hvad man ellers kan tænke sig. Jeg har opdaget, at mine interesser ligger i forlængelse af mit arbejdsliv. I går var jeg ude og holde foredrag om 1864, og jeg nyder at kunne stå der uden manuskript og give min fortolkning – det er sjovt.”

Frygter han den dag, han ikke kan arbejde?

”Det eneste, jeg frygter, er, at min krop ikke kan. Og så er der selvfølgelig også det med, at man skal passe på at miste fornemelsen for sin samtid, så man bare ender med at sidde og råbe som en sur, gammel mand. Så håber jeg, nogen vil sige: nu holder du kæft, for nu ved du ikke længere, hvad der foregår!”

lah

Se sidste nyt på forskerforum.dk

Klarlund: Akademisk mobning

”Jeg taler med mange om min sag, og jeg er ikke den eneste, som synes, vi har et uhyggeligt UVVU-system. Det er internationalt set et enestående værktøj til akademisk mobning. Hvem som helst kan anmelde, og klagen kan tage årevis – og man kender ikke de regler, som man kan blive kendt uredelig på,” sagde **fysiologiprofessor Bente Klarlund** i dag, da hun for første gang optrådte i en offentlig seance om sin uredelighedsdom. Det skete ved **ophavsrets-organet UBVA's** velbesøgte årsmøde, som havde etik og jura på programmet – herunder medforfatteransvar.

”I UVVU-systemet kan man blive erklæret uredelig, selvom man ikke har snydt. Det, som er allermest krænkende, er, at der ikke er formel forskel på uredelighedsdomme; jeg sættes i samme kategori for uagtsomhed (fordi jeg har overset svindel) med Penkows meget alvorligere svigagtighed,” sagde Klarlund.

Klarlund sad helt alene på scenen med en journalist og svarede også på et par snagepørgsmål, bl.a. om hendes reaktion, da hun opdagede, at den var gal med Penkows resultater:

”Jeg tænkte: Shiit,” fortalte hun. ”Sagen har rystet mig i min grundvold. Jeg har været igennem et par turbulente år.”

Nye regler med tilbagevirkende kraft

”Danmark har et UVVU-system, hvor man kan blive dømt på regler, der indføres med tilbagevirkende kraft. Mens min sag har været under behandling, har UVVU ændret sine regler tre gange. Man opfinder regler for forskningspraksis og anvender dem retroaktivt. Normer er ikke klarlagt,” sagde hun.

I kulissen forklarede hun om de opstrammede UVVU-regler. Udvalget har i den periode, hvor hendes sag har været under behandling haft tre meget forskellige regler om, hvornår det er uredeligt at udelade krydsreferencer. I førsteudkast var manglende krydsreferencer uredeligt, men da Klarlund indvendte, at hendes forskergruppes praksis på området var i overensstemmelse med praksis – og UVVU-udvalgets egne medlemmers – var det pludselig ikke direkte uredeligt, men tilladt under bestemte forhold. Og senere har der været nok to gradueringer af disse forhold.

(Foto: Great Communication)

Klarlund mener, at udvalget ikke har hjemmel til at stramme praksis om, hvor noget er uredeligt, og hvornår det er ”ikke-god videnskabelig praksis” – slet ikke i en verserende sag.

Pens. Advokat Jens Ravnkilde støtter Klarlunds udlægning. Han har faktisk anmeldt UVVU-medlemmet Palle Holmstrup for at have gjort det samme, som UVVU knalder Klarlund på. Men Holmstrup blev frikendt med en forkølet undskyldning om, at han havde lavet nogle krydsreferencer.

Denne graduering af, hvornår udeladelse af krydsreferencer er uredelig, og hvornår

der blot er tale om ”ikke god videnskabelig praksis”, har ingen hjemmel.

Umuligt medforfatteransvar

Debatten handlede i høj grad om medforfatteransvar, og Klarlund og støtters holdning er, at man har ansvar for, hvad der foregår i eget laboratorium. Ikke overraskende var hun helt uenig i UVVU-dommen om hendes ”uagtsomhed” som medforfatter på Penkows fup-bidrag:

”UVVU udvider det kollektive forfatteransvar, så jeg dømmes for svigagtighed hos en medforfatter. Det giver ikke mening, for hvis jeg skulle undgå dette, så påføres jeg

Bente Klarlund fanget i en TV-linse på UBVAs konference

et særligt og umuligt kontrolansvar for mine samarbejdspartnere. I den konkrete sag kom de svigagtige dele af artiklen fra hendes hånd og afdeling – og det tillægges jeg ansvar for af UVVU. Men vi arbejder på tværs og internationalt og specialiseret – jeg arbejder sammen med nogle, jeg aldrig har mødt. Under de vilkår kan en forskningsleder/seniorforfatter kun have ansvar for produkter fra egen forskningsenhed,” sagde hun, og det synspunkt blev bakket op af en anden oplægsholder, som fik stort bifald.

Det fremgik åbenlyst, at salen var venligt stemt over for Klarlund og uvenligt stemt over for UVVU.

UVVU mangler legitimitet

KU-juralektor Clement Salung Pedersen mente – og her blev der også nikkede i den fyldte sal – at UVVU's uredelighedsfortolkning i Klarlundsagen mangler legitimitet: ”Det er jo vigtigt, at når der statueres (nye) regler fra et organ, som skal regulere forskerverdenen, er det vigtigt, at de svarer til den faktiske retsfølelse og praksis i forskersamfundet. Hvis ikke – og der står vi i dag – har vi uklare normer og uklar praksis.”

”Hvad skal man gøre? Ja, som systemet er nu, skal man sørge for ikke at blive indklaget,” sluttede Klarlund sarkastisk. ”Foreløbig har jeg anlagt sag i landsretten, og jeg går til

Højesteret om nødvendigt, for UVVU-systemet indebærer en stor retsikkerhed, og det må vi have lavet om på.”

Lægerne fraværende

UVVU skulle tilsyneladende ikke have noget af at stille op og forsvare den kontroversielle Klarlund-afgørelse. I stedet var det **professor Henrik Galbo** – der indklagede Klarlund – som modigt sad i panel og var ret alene med at forsvare sine og UVVU's strammer-synspunkter.

Det var i det hele taget bemærkelsesværdigt, at lægestanden var fraværende. Arrangørerne havde forgæves prøvet at få flere til at optræde, fordi medicin har sære kulturer på medforfatterskaber.

”Når der ikke er læger i panelet, skyldes det, at de har haft nedbrud på deres arbejdsmail i de uger, hvor vi spurgte, om de ville deltage. Eller også fordi mange af dem var ude at vandre i alperne i disse uger og ikke havde adgang til internet,” lød **UVVA-formand Morten Rosenmeiers** sarkastiske udlægning af de forkølede undskyldninger, som arrangørerne havde måttet høre på. ”Men det er jo enormt kontroversielt stof det her, og det er mit indtryk, at der er nogle enormt hårde miljøer på Sund. Så Klarlundsagen kan jo have afskrækket nogle fra at stille op.”

Rosenmeier redegjorde for, at der er mange forskellige publiceringskulturer. Han studsede over, hvordan man i den medicinske verden kan finde artikler med rigtig mange medforfattere, og at nogle forskere lægger navn til 50 publikationer om året. Selvom han ”bare er en dum jurist” siger hans ræsonnement, at disse forskere kun kunne publicere ved en pragmatisk fortolkning af Vancouver-reglerne, som bl.a. kræver, at alle medforfattere har ydet væsentlige bidrag til idé eller design af arbejdet, eller tilvejebringelse, analyse eller fortolkning af arbejdet.

”Det er evidenter problematisk, at man har formelle forfatterskabsregler, der ikke overholdes – men som alligevel skal/kan håndhæves, hvis de bliver overtrådt,” sluttede Rosenmeier – især henvendt til det fraværende medicinermiljø.

Innovationsfonden – e

Naturligvis ikke, forsikrer direktøren for Danmarks nye megafond: Alle beslutninger bliver 100 procent fagligt forankrede

I april skete der en fusion af Det Strategiske Forskningsråd, Rådet for Teknologi og Innovation samt Højteknologifonden til DANMARKS INNOVATIONSFOND. Det bliver en megaspiller med 1,6 mia. forskningskroner til fordeling. Fondens formål er strategisk og økonomisk at støtte forskning, der er efterspurgt af erhvervslivet og dermed kan genere arbejdspladser og nye produkter på det danske og internationale marked.

Fondens direktion og bestyrelse arbejder netop nu med en strategiplan, som offentliggøres i januar, men FORSKERforum har fået fondens nye direktør, Peter Høngaard Andersen, til pr. mail at svare kort på 13 frække spørgsmål – med hans forbehold om, at Fondens strategi altså netop nu er ved at blive finpudset.

Den mest magtfulde mand i dansk forskning?

Af det promotionmateriale, som fonden lagde frem for Folketingets forskningsudvalg i november, fremgår, at fondens direktør, Peter Høngaard, bliver en magtfuld mand: ”Bestyrelsen har det strategiske ansvar, mens fondens medarbejdere og direktion har det operationelle ansvar.” Det fremgår også, at fondens medarbejdere og direktion af effektivitetsgrunde får bemyndigelse til at stå for alle bevillinger under 5 mio. kr.

1. Bliver direktør Peter Høngaard hermed den suverænt mest magtfulde mand i det offentlige forskningssystem?

”Nej. Det er faktisk netop fagligheden, vi sætter i fokus. Vi skaber en smidig og forenklet model med god og effektiv service til ansøgere. Det kræver en stor faglig tyngde i kernen af fonden, som vi er i fuld gang med at skabe. For at sikre en 360 graders vurdering inddrager vi eksterne reviews fra eksperter og sparring med specialister. Så alle beslutninger bliver faktisk 100% fagligt forankret. Modellen har været præsenteret for en lang række af interessenter, og den er blevet taget vel imod.”

Arbejdsform uden skriftlighed

FORSKERforum har spurgt til resultatet af de første to faser af fondens strategiarbejde, herunder analysen af de tre fusionerede fondes

“Der bliver ikke pillet ved forskningens status i forhold til tidligere, men der bliver stillet nye, mere målrettede krav til den forskning, som fonden investerer i

Peter Høngaard

virksomhed, men har fået det svar, at denne analyse ikke er skriftlig, og det er konklusionen heller ikke, fx om hvad fonden ønsker at videreføre af Det Strategiske Forskningsråds samspil med den offentlige universitets- og sektorforskning.

2. Er det en forsvarlig arbejdsform – god forvaltningsskik – for en offentlig milliard-fond, at der ikke er skriftlighed? Er det en arbejdsform, som skal give fondens ledelse så frie hænder til at forvalte uden offentlig indsigt?

”Processen tager udgangspunkt i velkendte analyser fra for eksempel FORA, OECD, UFM og Produktivitetskommissionen. Det er meget information, der nu skal kobles til en ny strategi, og p.t. sker der en række justeringer. Konklusionerne må vi vente med, til strategien er klar i begyndelsen af 2015. Vi holder i disse uger møder med alle, der har interesse i strategien – og dialogen vil fortsætte.”

En industristøttefond?

Forskningsminister Sofie Carsten Nielsen indsatte fondens formandspost med toplobbyisten fra arbejdsgiverorganisationen DI. Jens Maaløe er nemlig medlem af DI's bestyrelse og formand for DI's forskningsudvalg. Det blev modtaget med begejstring i erhvervslivet: ”Ny innovationsfond har erhvervslivet for øje” (JP 27.3). Og teknikklobbyisterne i ATV jublede tillige over, at direktør Peter Høngaard er ATV-medlem, ligesom der er flere andre ATV'ere i

Innovationsfondens bestyrelse.

3. Hvordan kan offentligheden få garanti for, at Innovationsfonden ikke bare bliver en industristøttefond, der skal servicere især DI's medlemsgrupper?

”Det bliver det naturligvis ikke. Mit bedste svar på spørgsmålet er at kigge i lovtæksten. Innovationsfonden er sat i verden for at bringe forskningen mere i spil og for at gøre samarbejdet mellem forskere og virksomheder endnu lettere til gavn for vækst og beskæftigelse i Danmark. Der bliver ikke pillet ved forskningens status i forhold til tidligere, men der bliver stillet nye, mere målrettede krav til den forskning, som fonden investerer i.”

4. Hvilke ressourcemæssige og økonomiske medfinansieringskrav vil der blive stillet til private parter for at kunne få del i Innovationsfondens offentlige tilskud (fx ud fra de tre fusionerede fondes praksis)?

”Det er noget af det, Fonden analyserer netop nu. Et princip vil være, at kravet til mindre virksomheders egenfinansiering er mindre, end det tilsvarende krav er til større virksomheder. For alle gælder dog, at det er vigtigt at man er villig til at investere egne ressourcer i samarbejdet med Innovationsfonden.”

5. Vil en privat virksomhed kunne få tilskud til egeninnovation uden andre projektdeltagere?

”Ja. Det vil i princippet være muligt. I Innobooster kan det fx være en ny ansættelse af en højtuddannet. Det kan oplyses, at vi p.t. arbejder på at gøre rammerne omkring dette helt færdige, og et endeligt svar på dette spørgsmål må således afvente dette.”

Underlagt industriens lobbyisme

Der er stærkt pres fra erhvervslivet for, at flere offentlige midler sættes af til direkte erhvervsformål. Kun 3 pct. af danske virksomheder mener, at humanioraforskning er relevant for deres virksomhed i fremtiden. Det mest relevante område ifølge virksomhederne er teknisk videnskab, som 43 pct. kalder særligt relevant, og derefter følger naturvidenskab (DI's voxpop ”Danmark tilbage på Videnssporet III”, okt. 2014).

6. Er der planer om armlængderegler

en industristøttefond?

“ Vi forventer, at en ganske betydelig del vil gå til investeringer i universiteter og GTS-institutter.

Peter Høngaard

og offentlig indsigt i ekstern lobbyisme – og hvad bliver de inspireret af?

”Der er armslængde – både politisk og i forhold til organisationer. Innovationsfonden er etableret som et uafhængig organ og fastlægger selv virkemidler og bevillingsprogrammer. Vi vil rigtig gerne i dialog om konkrete idéer til ny forskning og udvikling, men holder naturligvis beslutningsprocesserne adskilt herfra. I forhold til lobbyisme, så gælder de almindelige spilleregler for god forvaltningsmæssig praksis.”

Forskningspolitik = teknologipolitik

Af promotionmaterialet til Folketinget fremgår, at Innovationsfondens investeringer skal bidrage til vækst og beskæftigelse, løsning af centrale samfundsudfordringer.

7. Er forskningspolitik = teknologipolitik i fondens optik?

”Nej – naturligvis ikke. Teknologipolitik er en delmængde af forskningspolitik og vil således også være indeholdt i fondens tanker og investeringstyper, og vigtigt er det, at Innovationsfonden er åben for alle, der viser initiativ inden for fondens virkefelt.”

Fonden skal angiveligt ”støtte forskning af høj kvalitet og sikre, at forskningen kobles til udvikling af ny teknologi og understøtter innovation i virksomhederne.”

8. Det forekommer at være en selvmodsigelse, for den danske erhvervsstruktur er domineret af små og mellemstore virksomheder, og deres efterspørgsel er ikke høj-kvalitetsforskning, men især at få støtte til innovation af eksisterende produkter?

”Det er alt for forsimplet at sige, at mindre

virksomheder kun har det ene eller det andet behov. Det varierer, og her skal vi fra fonden være parat med de rigtige løsninger. Innovationsfonden arbejder allerede fokuseret på at fremme de bedste idéer og projekter fra små virksomheder og iværksættere. Det kræver bl.a. mere målrettet kommunikation og andre ansøgningsprocedurer, som bevæger sig væk fra de mere komplekse, traditionelle forskningsansøgninger.

Fondens første støtteinitiativ er Inno-booster, der er et særligt tilbud til mindre virksomheder eller forskere med en god idé. Et andet initiativ er iværksætterpiloterne, hvor unge akademikere får et skub til at realisere deres iværksætterdrøm.”

Hvad får universiteterne?

Af fondens promotionmateriale til Folketinget er det svært at gennemskue, hvilken rolle universitetsforskningen og sektorforskningen får.

9. Hvor stor en andel af de 1500 mio. vil skønmæssigt lande hos universiteterne?

”Vi forventer, at en ganske betydelig del vil gå til investeringer i universiteter og GTS-institutter, men ellers er det for tidligt at sige noget endeligt om størrelsen på denne del, dels vil den afhænge af opslagene og dels afventer det en bestyrelsesbeslutning.”

10. Vil fonden stille krav om medfinansiering hos universiteterne?

”Som hovedregel ja. Fonden vil dog finansiere 90% – og op til 100% – af universiteternes udgifter. Der er naturligvis intet, der hindrer universiteterne i at øge deres egenfinansiering derudover.

11. Vil fonden (indirekte) kunne stille krav om, at et universitet skal opbygge et nyt forskningsfelt?

”Nej. Det er helt og aldeles universiteternes egen beslutning.”

Kan samf- og hum-projekter få penge?

12. Kan der også afsættes bevillinger til velfærdspolitiske opgaver inden for samfundsvidenskab og humaniora – og hvem kunne være initiativtager?

”Det er bestemt en mulighed. En relativ stor del af Innovationsfondens midler er strategisk øremærket via finansloven, så her er det et politisk spørgsmål. Derudover vil fonden agere bottom-up, så udgangspunktet er de gode idéer frem for snævert definerede programmer. Mange temaer har eksempelvis en etisk og social dimension, som samfundsvidenskab og humaniora oplagt kan byde ind med.”

Succeskriterier

13. Hvilke succeskriterier skal Innovationsfonden måles på om fem år?

”Innovationsfonden blev sat i verden for at få mere ud af de penge, som staten sætter i forskning og innovation, og det er således fondens pligt at finde en model for, hvordan vi mest optimalt sikrer det bedste afkast af forskningen i form af værdiskabelse for samfundet. Her vil universiteterne og deres behov fortsat være i fokus. Om fem år skal vi gerne være kendt for to ting. Vi giver råd og vejledning, som man rent faktisk kan bruge til noget, og vi støtter, økonomisk, rigtige gode projekter.

Fonden har p.t. et tæt samarbejde med OECD om, hvordan man bedst kan måle indsatsen. De konkrete succeskriterier er:

- Vækst og beskæftigelse
- Løsning af centrale samfundsudfordringer
- Målsætningerne nås gennem:
- Innovation og teknologiudvikling
- Samarbejde på tværs
- At entreprenørskab trives
- Fremragende forskning
- Et stærkt internationalt udsyn.”

Horizon 2020: Stor skuffelse for hum'

EU's gigantiske rammeforskningsprogram lovede stor åbning for samf' og hum' (SSH), men realiteterne blev noget andet, afslører opgørelse

"Humaniora og samfundsvidenskab er i hjertet af Horizon 2020."

Sådan sagde den netop afgåede **forskningskommissær Máire Geoghegan-Quinn** for lidt over et år siden på en konference i Vilnius, der handlede om de tørre videnskabers position i det gigantiske EU-forskningsprogram Horizon 2020, der 2014-2020 vil fordele op mod 600 milliarder kroner i projektstøtte.

En konference, der slog fast, at humaniora og samfundsvidenskaberne skulle have en langt større bid af kagen, end det har været tilfældet i de tidligere EU-rammeforskningsprogrammer, og det udløste en bølge af glæde og optimisme i de human- og samfundsvidenskabelige miljøer over hele kontinentet.

I dag er smilene imidlertid stivnet. Især de humanistiske. For udmøntningen af Horizon 2020 har slet ikke givet de tværfaglige åbninger, som der ellers var lagt op til fra EU-kommissionens side.

"Det er meget skuffende. EU-toppen har udtalt, at det er vigtigt, at humaniora og samfundsvidenskab bliver integreret," siger **professor Kirsten Drotner**, SDU-mediievitenskaber og formand for HUM-komiteen i organisationen Science Europe.

10 pct. humaniora – men kun i formidlingsrolle

Science Europe besluttede at gå kommissionen efter i sømmene i forhold til, hvor meget der i den første runde af konkrete bevilningsopslag lægges op til, at humanistiske og samfundsvidenskabelige forskere kan få del i. Rapporten har koncentreret sig om den tredje søjle i Horizon 2020 – Societal Challenges – der med 38,5 procent af det samlede budget udgør den største af de tre hovedsøjler.

"Vi har gået 6 af de 7 arbejdsprogrammer igennem, og vi kan se, at der kun nævnes humanioravitenskaber i under ti procent af programmernes emner. Og når det sker, er det generelt kun meget få discipliner, og ofte i en formidlende rolle, hvor humanisterne altså ikke skal være med til at formulere forskningsspørgsmålene. Så der er tale om en meget ringe grad af tværfaglig integration," fortæller Drotner.

Rapporten har ikke behandlet arbejdsprogrammet "Europe in a changing world", da det er et dedikeret SSH-program (samf- og hum-programmet), som dog samtidig er

“ De 16 grupper har meget indflydelse, men går du komitéerne igennem, er der stort set ingen humanister, og meget få fra samfundsvidenskaberne

Kirsten Drotner

det mindste af de 7 med kun 1,7 procent af budgettet.

Udeladelsen er mindre grel for samf' end for hum'. Samlet set bliver human- og samfundsvidenskaberne – SSH, som de samlet bliver kaldet – nævnt i godt en fjerdedel af emnerne. Eller som rapporten formulerer det: SSH er ikke med i tre ud af fire temaerne.

Embedsmænd med våd bias

Men hvad er grunden til, at de fine hensigter om tværfaglighed ikke bliver realiseret i de emner og opslag, der kommer ud?

"En meget vigtig grund handler om, at de embedsmænd i kommissionen, der skriver udkast til arbejdsprogrammerne, er de samme, som har gjort det ved de tidligere rammeprogrammer. De beder forskerne tænke ud af boksen, men de har haft svært ved at gøre det selv," siger Kirsten Drotner.

Hun peger også på de 16 advisory groups, kommissionen har udpeget som rådgivergruppe for embedsmændene i forhold til arbejdsprogrammerne.

"De 16 grupper har meget indflydelse, men går du komitéerne igennem, er der stort set ingen humanister, og meget få fra samfundsvidenskaberne," konstaterer Drotner.

Det frie Europæiske Forskningsråd: Også nedgang for samf' og hum'

Den anden store søjle i Horizon 2020 hedder "Excellent science", og i denne ligger mere end halvdelen af midlerne – ca. 100 mia. kroner – hos Det Europæiske Forskningsråd (ERC), som bedst kan sammenlignes med Det Frie Forskningsråd i Danmark.

Midlerne i ERC kan søges af alle på lige fod, og der gives traditionelt en større andel af bevillingerne til humanistiske og samfundsvidenskabelige forskere her.

Science Europe har ikke undersøgt ERC's bevillinger under Horizon 2020, men Kirsten Drotner er selv i gang med at kigge på dette område, og hendes umiddelbare indtryk er, at SSH's andel af bevillingerne er nedadgående

i forhold til tidligere. Så altså også her er der angiveligt grund til skuffelse.

Og den skuffelse deles af flere andre særligt i de humanistiske miljøer.

Videnskaber: Teknologi-fixeret

David Budtz Pedersen, der er post.doc. og forskningsleder ved Center for Humanomics på KU, var selv med ved Vilnius-konferencen i efteråret 2013, hvilken fik ham til at skrive et begejstret indlæg i dagbladet Information, hvor han konstaterede: "EU-Kommissionen og de europæiske beslutningstagere har endeligt set lyset. De væsentligste problemer er ikke tekniske eller økonomiske. De er menneskelige."

Hans begejstring er siden blevet noget kølnet: "Hvis vi ser på de faktuelle muligheder for at søge midler, lader det meget tilbage at ønske. Det hele er stadig meget teknologifokuseret. Når du får overblik over reelle muligheder, så er det relativt få chancer som humanist. Så den store dagsorden, som jeg selv var med til at udvikle, må vi nok erkende, står i et noget andet lys i dag," siger Lasse Budtz Pedersen.

Dansk minister sloges for mere hum' og samf'

Budtz anerkender dog, at daværende Uddannelsesminister Morten Østergaard og det danske embedsmandsapparat gjorde, hvad de kunne, for at skabe mere rum til humaniora og samfundsvidenskab i Horizon 2020.

At det har stået højt på den danske dagsorden, bekræfter **specialkonsulent Thomas Midtgaard** fra Uddannelsesministeriets EU-kontor: "Da de overordnede forhandlinger om Horizon 2020 foregik, kæmpede vi en kamp for at give SSH en rolle. Måden, vi gjorde det på, var, at opslagsteksterne skulle være relativt bredt defineret. For med en bred tilgang kan man bedre lave en tværvitenskabelig løsning. Så vi har arbejdet for, at der kom nogle ord ind i beskrivelserne, så humaniora og samfundsvidenskab bedre kunne se sig selv," fortæller han.

Kan han som embedsmand forstå den skuffelse, Science Europe udtrykker i dag?

"Vi er for så vidt enige i deres vurdering af, at vi ikke er i mål med opgaven endnu. Samtidig synes vi dog, det er gået meget fremad i forhold til det tidligere rammeprogram – FP7," lyder svaret.

EU's store lobbycirkus

Det faktiske indhold af Horizon 2020's delprogrammer afgøres gennem lobby- og forhandlingsarbejde på mange niveauer. Og der sidder kun en dansk humanist

Science Europe og Kirsten Drotner peger på, at der sidder meget få humanister og samfundsforskere i de 16 advisory groups. Et andet niveau af rådgivere, der har indflydelse på emner og opslag i arbejdsprogrammerne, er programkomitéerne, hvor hvert medlemsland typisk bidrager med to embedsmænd og en faglig ekspert, der er blevet udpeget af nationale referencegrupper inden for hvert program.

Ser man på den danske fagrepræsentation, bekræftes kritikken. Eneste danske repræsentant fra de tørre videnskaber er historikeren og AU's Arts-dekan, Johnny Laursen. Ellers er der tale om tekniske og "våde" videnskabsmænd over hele linjen.

Ministeriet: Evalueringspaneler en udfordring

"I komitéen skal den person, kommissionen udpeger, jo dække området så vidt som muligt. Skal en person eksempelvis sidde i komitéen for energiprogrammet, skal personen være ekspert for hele energiområdet og dække alle danske interesser. Og så forsøger man at finde den person, der bedst kan det. Til gengæld forsøger vi at have en bred repræsentation af fagligheder i referencegrupperne," forklarer embedsmanden fra ministeriets EU-kontor, specialkonsulent Thomas Midtgaard.

Han peger på, at der også kan ligge en udfordring for SSH-området i sammensætningen af de evalueringspaneler, der skal vurdere forskningsansøgningerne. De udpeges af kommissionen.

De forskellige rådgivergrupper kan dog løbende justeres, og sammensætningen er noget, som Ministeriet har kig på, siger han.

"Ministeriet har en dialog med kommissionen om disse ting. Og det er jo ikke, fordi de er uenige i, at det tværfaglige er en god målsætning af have. Det er nok mere et spørgsmål om, at det ikke ligger så højt på mange landes dagsorden, som det gør på den danske."

600 mia. fordeles i tre søjler

Både før vedtagelsen af programmer og nu bagefter under implementeringen, foregår et omfattende lobby- og forhandlingsarbejde for at påvirke programteksterne i den retning,

der kan gavne de danske interesser.

Horizon 2020 kan lidt firkantet beskrives som EU's samlede forskningsbudget over syv år fra 2014 til og med 2020. Budgettet, der i faste priser udgør næsten 80 milliarder euro, fordeles sig på en række poster, men langt den største del fordeles sig på tre søjler: Excellent science, Industrial Leadership og Societal challenges.

Excellent science kan nemmest forklares som en fælleseuropæisk version af Det Frie Forskningsråd. Nøgleordet for forskningsstøtten i denne søjle er "excellence" – elitære og banebrydende forsknings- og samarbejdsprojekter.

Industrial Leadership retter sig målrettet mod erhvervsfremmende forskningssamarbejder, men indeholder også udviklingsstøtte til små- og mellemstore virksomheder og adgang til risikovillig kapital.

Societal Challenges består af 7 strategisk udpegede arbejdsprogrammer, der hver især behandler en samfundsmæssig udfordring: ren energi, klima, sikkerhed osv.

Embedsmænd formulerer efter udvalgsbehandling

Midlerne inden for de forskellige søjler og deres delprogrammer i Horizon 2020 udloves gennem opslag – calls – der udbeder sig projektansøgninger inden for yderligt specificerede emner. Det er i disse opslag, det i detaljer fastlægges, hvilke forskningsgrupper, der kan søge pengene.

Det er embedsmænd i EU-kommissionen, der har opgaven med at formulere de enkelte opslag. Men bag dem sidder forskellige udvalg med stor indflydelse. Dels er der de såkaldte "advisory groups" bestående af eksperter fra videnskaben og erhvervslivet, der rådgiver kommissionen omkring arbejdsprogrammer og calls. Medlemmerne i disse paneler – hvoraf enkelte er danske – er udpeget af kommissionen på baggrund af ansøgninger.

"I komitéen skal den person, kommissionen udpeger, jo dække området så vidt som muligt
Thomas Midtgaard

Danske "lobbyister" i Horizon 2020's Advisory Groups

Navn	Organisation	Advisory Group
Claus Andersson	Sunstone	"Access to Risk Finance"
Katherine Richardson	Københavns Universitet	"Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw Materials"
Kirsten Halsnæs	DTU Management Engineering	"Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw Materials"
Claus Hviid Christensen	Dong Energy	"Energy"
Birte Holst Jørgensen	DTU	"Energy"
Emilie Normann	AAU	"Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective societies"
Christian Bason	Mindlab	"Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective societies"
Jørgen Schlundt	DTU Fødevarerinstitutionen	"Food Security, Sustainable Agriculture, Marine and Maritime Research and the Bioeconomy and Biotechnology"
Niels Halberg	Aarhus Universitet	"Food Security, Sustainable Agriculture, Marine and Maritime Research and the Bioeconomy" and "Biotechnology"
Steen Rasmussen	SDU	"Future and Emerging Technologies"
Liselotte Højgaard	Københavns Universitet, RegH, DTU	"Health, demographic, change and wellbeing"
Ole Madsen	Aarhus Universitet / Alexandra Institute	"Innovation in ICT"
Uffe Bundgaard-Jørgensen	InvestorNet - Gate2Growth/ Mermaid Venture	"Innovation in SMEs"
Mette Glavind	Teknologisk Institut	"Innovation in SMEs"
Henrik Caspar Wegener	DTU	"Marie Skłodowska-Curie actions on skills, training and career development"
Hilda Rømer Christensen	Københavns Universitet	"Marie Skłodowska-Curie actions on skills, training and career development"
Niels Buus Kristensen	DTU Transport	"Smart, green and integrated transport"
Jacob Bangsgaard	FIA - Fédération Internationale de l'Automobile	"Smart, green and integrated transport"

Kilde: Uddannelsesministeriet

Programkomitéer med national repræsentation

Programkomitéerne kommer ligeledes med input og har desuden officielt opgaven med at kvalitetssikre og godkende de opslag, der sendes ud. Her sidder repræsentanter fra alle EU-lande, typisk både en embedsmand og en videnskabelig repræsentant.

I Danmark udpeges de videnskabelige repræsentanter i programkomitéerne af faglige referencegrupper, hvor der sidder repræsentanter for alle universiteter. Uddannelsesministeriet bruger referencegrupperne til at klæde sig på med hensyn til, i hvilken retning de skal forsøge at påvirke arbejdsprogrammerne.

Arbejdsprogrammerne og opslagene vedtages for to år ad gangen, og 2014-15 er således fastlagt. I øjeblikket er kommissionens og udvalgenes fokus rettet ind på, hvordan det skal se ud i 2016-17.

Moderne humanist

David Budtz Pedersens forskningsprojektet er med til at beskrive fremtidens humanister. Måske er han selv en af slagsen

Den moderne humanist kommunikerer med sin omverden.

Det mener **David Budtz Pedersen**, og det lever han i allerhøjeste grad op til i egen person.

At interviewe den 34-årige post.doc. og forskningsleder på **Humanomics Research Center**, er på en gang et ganske let og meget krævende stykke journalistisk arbejde. At få ham til at fortælle er den lette del, og talestrømmen holdes ligeledes let i gang af de retoriske spørgsmål, han selv skyder ind i fortællingen med passende mellemrum.

Udfordringen ligger i at nå at percipere de mange ord, der falder i ekspresfart, og er man typen, der optager interviewet på bånd og skriver det ud, ligger der alene her en betragtelig arbejdsopgave og venter som efterregning.

Fra embedsmand til forskning

Hurtignakkeri skal ikke ligge folk til last. Når det tages med her, skyldes det, at Budtz' højhastighedstale giver et ganske passende billede af den unge forsker og hans karriere.

Rent forskningsmæssigt har han med sin ph.d.-grad muligvis ikke opnået mere end mange andre jævnaldrende. Mere spektakulært er det, at det er sket sideløbende med en embedsmandskarriere over 8 år, kulminerende med en stilling som chefkonsulent i Videnskabsministeriet.

Og tilmed en noget særpræget kombination af det politologiske ministerielle lønarbejde og en akademisk uddannelse i filosofi, med et ph.d.-projekt omhandlende videnskabelig viden som genstand for forskningspolitik og politisk filosofi.

”Jeg har en hybrid baggrund med karrieren på Slotsholmen, men samtidig har jeg haft lysten til at udrede forskningsmæssigt, hvad uddannelse, videnspolitik og forskningspolitik er i dag – noget, jeg som embedsmand kunne se, at der ikke blev forsket i. Jeg har hele tiden insisteret på, at det dobbeltspor måtte kunne lade sig gøre. Men det skal ikke være nogen hemmelighed, at det har været baseret på mit eget drive og lysten til at arbejde. Der har været mange 80+ timers arbejdsuger de sidste 2-3 år,” fortæller han.

Moderne humanist med slips og velsiddende frisure – David Budtz Pedersen bryder med visse faglige dogmer, men står fast på andre.

Humaniora skal retfærdiggøre sig

Det var da også kombinationen af hans videnskabsteoretisk orienterede uddannelsesbaggrund og hans praktiske embedsmandsarbejde med videnskabsområdet, der i 2012 fik Velux Fonden til at rekruttere ham som makker til **semiotik-professoren Frederik Stjernfelt** i forskningsprojektet **Humanomics: Mapping the Humanities**, der har til formål at kortlægge de humanvidenskabelige discipliner og disses samarbejdsrelationer til institutioner og andre vidensområder.

Forskningsprojektets dynamiske fokus er dog i nogen grad overhalet af et uvelkomment initiativ, da uddannelsesminister Sofie Carsten Nielsen pludselig fremsatte sin kontroversielle dimensioneringsplan, hvor (klassisk) humaniora skal stå for to tredjedele af nedskæringerne.

I den efterfølgende debat har David Budtz Pedersen også været på banen med argumenter om de humanistiske fags relevans i fremtidens videnssamfund. Og hans argumentationsvægt for *humaniora* har primært ligget på erhvervsrelevansen samt på, at humaniora i fremtidens samfund er uforudsigelighed, mens det klassiske dannelses aspekt har mindre vægt.

Humaniora i offentlig interaktion

Som sagt er han en mand med meget på hjerte, og det gælder ikke kun interviewet med FORSKERforum. Følger man den forskningspolitiske debat, vil navnet hurtigt give genklang på baggrund af lang række indlæg i dagbladspressen og andre fora, samtidig med at han på Information er fast tilknyttet

både som forskningspolitisk kommentator og anmelder af filosofisk litteratur. Lidt af en spradebasse, vil nogle måske tænke. Men det er ikke kun sjov og ballade, for netop den offentlige interaktion er en af de måder, humanistiske forskere kan være med til at skabe og definere en relevans for sig selv og deres videnskab, mener han selv. En moderne humanist er samfundsenfangeret.

”I halvfemserne blev det at producere forskning med klare økonomisk anvendelsesmuligheder set som det eneste relevanskriterium. Min lidt mere naive forestilling er, at humaniora har en relevans for vores demokrati, vores forestillinger, vores sprog til at have en debat, formuleringen af nye samfundsudfordringer. Og det at formidle sin forskning, deltage i offentlige foredrag, kommunikere til medierne, give interviews, sidde med i ekspertpaneler når man bliver inviteret – det banker ikke publikationer ind på mit cv, men det er en del af det at være en relevanssøgende og samfundssøgende humanist. Det ser jeg mig som eksponent for.”

Ekstern kommunikation: Et krav?

Er ekstern kommunikation en af den moderne humanists opgaver?

”Svaret er nok mere nuanceret. Jeg tror, humaniora på et moderne universitet er nødt til at have en arbejdsdeling. Der vil altid være behov for folk, der forsker i relativt komplicerede og indelukkede problemstillinger, med henblik på at opbygge den viden, vi giver videre i uddannelser og skriver ind i forskningspublikationer,” forklarer han.

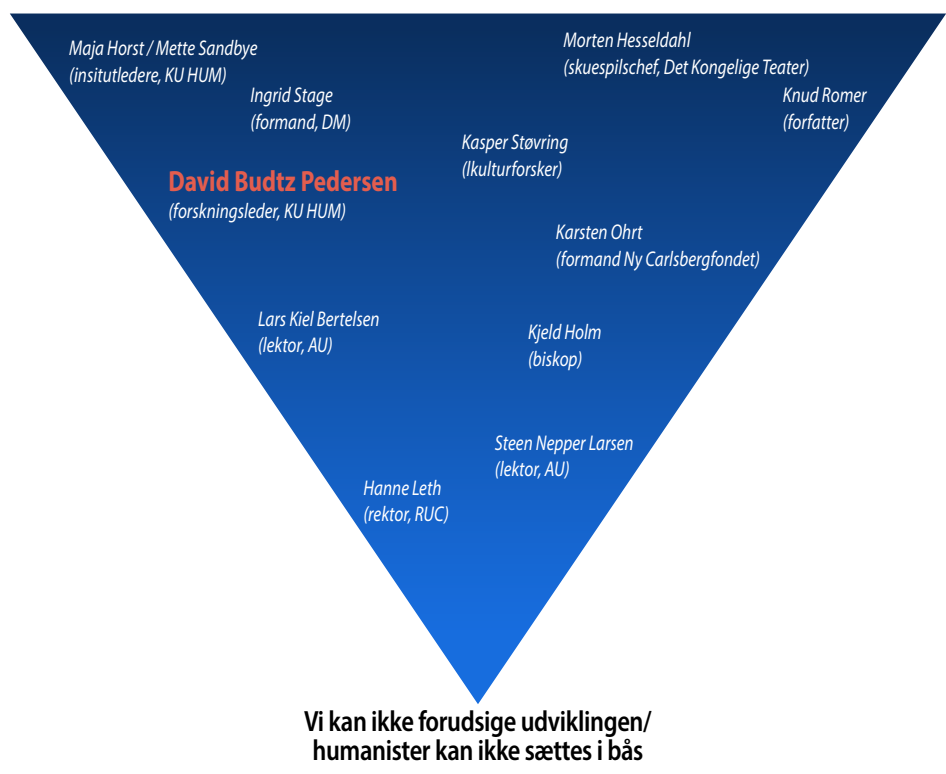
”Men samtidig er der behov for at fremme kommunikerende humanister, som er i stand til at bringe forskningen et skridt nærmere det omkringliggende samfund. Lige fra studerende, avislæsere, borgere, offentlige seminarer, når man bidrager til Golden Days eller tager til møder med EU-kommissionen. Der er så mange platforme til samfundet, og det er en opgave for den nye humanist at bygge dem op.”

Selv om David Budtz Pedersen repræsenterer en ny generation og nye bud på den humanistiske videnskabs rolle, står han ikke nødvendigvis i opposition til den ældre generation af humanvidenskabsfolk, der kæmper for bevarelse af dannelsesidealene og tager

HUM-forsvarets triangel

Erhvervsrelevans

Dannelse

Vi kan ikke forudsige udviklingen/
humanister kan ikke sættes i bås

FORSKERforum har indplaceret forskellige debattører, der i medierne har optrådt med indlæg til forsvar for humaniora, efter hvilken type argumenter, deres indlæg lægger vægt på.

afstand fra erhvervsretning af forskning og uddannelse.

Kritik af bibliometrisk jagt

Han bifalder den kritik, der handler om det altoverskyggende fokus på den bibliometriske forskningsindikator. For det at producere forskningsartikler rimer nemlig ikke specielt godt på det brede samfundengagement, han ser som humanvidenskabens opgave.

Og når han selv bruger tid på at formidle eller deltage i projekter, ved han, at det er en indsats, der ikke ryger ind på hans forsker-karrierekonto.

”Jeg synes ikke, det er specielt nemt at påtage mig de opgaver. Dels at finde tid til det, men også i forhold til at blive belønnet for det – ikke bare finansielt, men også som noget, der fremgår på ens cv. Der mangler nogle incitamenter til at være med til at placere HUM i en bredere offentlighed. Nemlig af den simple grund, at den bibliometriske forskningsindikator lægger vægt på de lukkede publikationer og ikke belønner samarbejde med den bredere offentlighed – ud over virksomhedssamarbejde og patenter, noget som vi jo på HUM alt andet lige ikke gør så godt,” siger David Budtz Pedersen.

Utilfredsstillende forskningspublicering

Til foråret udgiver han sammen med Frederik Stjernfeldt og den øvrige forskergruppe bogen **”Kampen om disciplinerne”**. Materialet er ifølge Budtz Pedersen selv resultat af en lang forskningsproces og manuskriptet er fagfælle-bedømt. Men bogen udkommer både på engelsk på forlaget Bloomsbury og i en dansk version på Reitzels Forlag, henvendt til et bredere publikum.

At skrive samme bog to gange, ville mange nok have sprunget over.

”Det kræver mange vågne natte timer at få skrevet sådan en bog, og den vil ikke give samme videnskabelige prestige på dansk. Derfor laver vi en parallelpublikation på et engelsk forlag,” forklarer han. Men idéen om at forskning er værdifuld, alene fordi den udkommer på et prestigefyldt internationalt forlag, er i hans øjne fejlkonstrueret:

”Både Frederik og jeg har den opfattelse, at vi er nødt til aktivt at få den viden ud og gå ind i andre sammenhænge. Der er i høj grad dobbelt arbejde, men spørgsmålet er, om du selv som vidensproducent kan være tjent med, at din viden kun kan læses af andre fagspecialister og aldrig kommer videre end til to citationer i et eller andet obskurt tidskrift.”

Projekt:

Kortlægning af humaniora'

Forskningsprojektet **Humanomics: Mapping the Humanities** går ud på at krydse en sociologisk kortlægning af dansk humanvidenskabelig forskning og samarbejdsflader med et systematisk videnskabsteoretisk arbejde omkring de perspektiver, der er i ny humanvidenskabelig viden.

Herunder ligger et særligt fokus på de tværvidevidenskabelige samarbejds muligheder i forhold til andre videnskaber.

”Vi hører hele tiden folk udtale sig om, hvad humaniora er og bør være, uden der egentlig er den store viden om, hvad der foregår på humaniora. Det eksterne formål er altså, at humaniora fremover skal kunne diskuteres på et mere oplyst grundlag, end det sker i dag, mens det interne formål er at give et overblik over aktuel humanistisk videnskabsteori,” har Frederik Stjernfeldt forklaret omkring projektet (Information).

Flyttede fra Aarhus til KU

Projektet opstod i med en forskningsbevilling i 2011 på ca. 5,8 mio. kr. fra Velux Fonden til Frederik Stjernfeldt. Fra projektets begyndelse i 2012 blev David Budtz Pedersen tilknyttet som medforskningsleder af gruppen, der består af en mindre gruppe ph.d.-studerende og forskningsassistenter, samt en ekstern gruppe af forskere fra RUC, KU, CBS og AU, der tæller kendte navne som blandt andet Vincent Hendricks, Uffe Østergaard og Claus Emmeche.

1. januar 2014 blev projektet officielt tilknyttet Humanistisk Fakultet på KU, og Stjernfeldt og Budtz Pedersen blev ansat på henholdsvis Institut for Kunst- og Kulturvidenskab og Institut for Medier, Erkendelse og Formidling.

Projektet løber med den nuværende bevilling frem til 2015, og makkerparret sidder i dag på et fælles kontor i en af de nye KUA-bygninger ved hver sit skrivebord med stabler af videnskabsteoretiske bøger – Stjernfeldts dog i noget mere kaotisk forfatning. Omkring dem sidder en lille flok forskningsassistenter og ph.d.-studerende, og så er der virtuelle tråde ud til projektgruppens eksterne medlemmer.

lah

Landbrugsforskning: Lobbyisme og politisering

I FORSKERforum fra november 2014 ”**Myndighedsbetjening...**” beskylder Henrik Zobbe fra KU’s Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi mig for at være faldet for landbrugets lobbyvirksomhed, fordi jeg på baggrund af en analyse fra Videncentret for Landbrug (drevet af interesseorganisationen Landbrug & Fødevarer) fremkom med ”drastiske udtalelser” vedrørende en gældslettelse for nødlidende landmænd.

- Jeg skal stærkt tilbagevise antydningen af, at jeg skulle være faldet for lobbyisme fra landbruget eller dets organisationer. Som medlem af Natur- og Landbrugskommissionen samt senere i en artikel i tidsskriftet *finans/Invest* er jeg fremkommet med omfattende økonomiske analyser af landbrugets økonomiske situation. Der er i artiklen en gennemgang af forskellige muligheder for håndtering af

landbrugets krise. Her er jeg fortalende for, at der burde ske en nedskrivning af gæld for nødlidende landbrug.

I Natur- og Landbrugskommissionens rapport blev der anbefalet initiativer for at hjælpe landmænd med høj gæld, herunder fx gældslettelse. Jeg er således også uenig med Henrik Zobbe i, at en gældsnedskrivning skulle være en ”drastisk” fremgangsmåde. (Det viser erfaringer fra USA). Forslaget er således fagligt velbegrunderet.

Om forslaget kom ikke fra Videncentret for Landbrug eller fra andre af landbrugets organisationer, som Zobbe indikerer.

- Jeg har aldrig set Henrik Zobbe komme med nogen form for konstruktive løsningsforslag i forbindelse med landbrugets situation, ud over at overlade alt til markedskræfterne med heraf følgende økonomiske og sociale problemer.

Jeg var i Natur- og Landbrugskommissionen utryk ved kvaliteten af de faglige oplæg, der kom fra Zobbes institut. Oplæggene indeholdt efter min vurdering en række basale problemer i forhold til at opgøre landbrugets gældsbyrde og gav derved et misvisende billede af landbrugets økonomiske situation.

- Jeg tager endelig stærkt afstand fra Zobbes vurdering af Videncentret for Landbrug. Jeg kan ikke forstå den skitse-rede risiko for ”politisering” af udredninger efter indblanding fra landbrugets organisationer, som Zobbe skitserer. Fra diskussioner med centrets medarbejdere, oplever jeg, at der er højt fagligt niveau, og at de udmeldinger, jeg har set, har været fagligt velbegrunderede.

Professor Finn Østrup, CBS

Kvinder og hvorfor drikker Jeppe?

Når Venstres ordfører Esben Lunde Larsen ikke mener, at Ydun-programmet gør noget ved den reelle udfordring i forhold til kvindelige forskere (FORSKERforum nov.), så har han jo ganske ret. Problemet er ifølge Lunde Larsen: ”*At de ikke søger forskningsmidler i samme omfang som deres mandlige kolleger*”.

Men ordføreren overser, at vi har en struktur, som favoriserer dem, som allerede er i systemet, og her er flertallet mænd. Med det system er det svært at hævde, at der er konkurrence om de videnskabelige stillinger og at vi får de bedste.

Politikerne fandt faktisk frem til en dansk model, mens V/K havde regeringsmagten, nemlig at bruge ansættelsesbekendtgørelsen for at få flere kvinder ind. Som det blev fremhævet af repræsentanterne fra det daværende Videnskabsministerium både på konferencer i Bruxelles og Oslo i 2002, så kan ledelsen,

ifølge bekendtgørelsen ansætte de medarbejdere, der er behov for, og det inkluderer hensynet til en mere ligelig balance mellem mænd og kvinder. Hvor svært kan det være? Det var også det middel, som RUC benyttede allerede i 1990’erne, hvor det lykkedes at få kvinder ansat i stor stil, fordi ledelsen besluttede sig for det.

Så der er allerede værktøj i værktøjskassen. I stedet for blot at konstatere, at Jeppe drikker, må vi spørge hvorfor. Hvorfor kvindelige forskere ikke søger. Vi når næppe særlig langt ved alene at gøre kvinderne til problemet. Vi bliver også nødt til at se nærmere på organisationen, herunder ansættelsesstrukturen på de danske universiteter. Jeg har ikke svaret, men det kunne man jo undersøge, og så tror jeg, at en del af problemet ligger i den måde, som vi ansætter på.

Vi ved alt om besættelser af akademiske stillinger ved de danske universiteter siden 1993. Statistikken viste dengang, at de fleste af stillingerne (7 ud af 10) gik til *interne kandidater*, at der til ca. 50 % af stillingerne kun var én kvalificeret ansøger 1 (Bertel Ståhle, UNIC 2011). Til 50% af de professor-, lektor- og adjunktstillinger, der blev besat, *manglede der helt kvindelige ansøgere*. Og man kunne til denne række af 50-procenter tilføje, at der i godt og vel 50% af *bedømmelsesudvalgene kun var mandlige bedømmere*. Der er kun sket små ændringer i dette mønster, dog til det bedre. Disse 4 faktorer hænger sammen og bevirker, at det er svært at komme ind udefra, og at det er svært at være en minoritet.

Professor Bente Rosenbeck, KU- Nordiske Studier og Sprogvidenskab

Disciplinærsager forulemper

En engelsk ph.d.-studerende blev sexchikaneret af sin vejleder og klagede. Men hemmelighedskræmmeriet omkring hans suspensionssag gjorde klageren til skurk

En række suspenderinger af prominente akademikere har i den seneste tid givet anledning til en bredere debat om brugen af denne sanktion, og hvorvidt den er berettiget. I disse diskussioner har man uden undtagelse – og ganske naivt – talt om suspendering som noget, der kun involverer to parter, nemlig den anklagede akademiker, som øjeblikkeligt fjernes fra sin stilling, og så universitetsledelsen.

Således spurgte en artikel i THES for nylig, hvem der egentlig er ofret, når der sker suspendering af en universitetslærer? (14/082014). Underforståelsen – at suspendering aldrig er hensigtsmæssigt – viser en rystende mangel på forståelse for, hvor meget magt universitetslærere faktisk besidder, og hvordan systemet fungerer.

Uanset sanktionens anvendelse i nyere, meget forskelligartede sager, baserer jeg min bedømmelse på min personlige erfaring under mit ph.d.-forløb, hvor min vejleder blev suspenderet for sexchikane begået imod mig og flere andre kvindelige ph.d.-studerende.

Jeg lærte ret tidligt under mit stipendium, at universitetet er meget hierarkisk opbygget, og de studerende er ifølge deres position i denne struktur nødt til at opnå godkendelse og accept hos de lærere, som har fået til opgave at tage sig af deres faglige udvikling. Det gør de studerende sårbare, for så vidt at denne magt kan misbruges.

Selv var jeg ivrig for at imponere mine mentorer. Jeg ville gerne producere noget, som de opfattede som kvalitetsarbejde, og jeg ville gerne have, at de kunne lide mig. Da magtmisbruget fandt sted, stod jeg følgelig i en position, som det var svært at komme ud af igen. Værdiudsagn, som slet ikke handlede om kvaliteten af mit arbejde, men som udelukkende havde til hensigt at påvirke mig personligt, viste sig meget effektive og var til sidst ved at fuldstændig undergrave min egen vurdering af det arbejde, jeg leverede. Det underminerede kort sagt min selvtilid, at skellet mellem akademisk og seksuel interesse blev udvisket.

Men det var ikke kun min selvtilid, min vejleder var ved at ødelægge. Vejledningsmøder udartede sig til forhandlinger i en

magtkamp, og jeg måtte taktfuldt afvise seksuelle tilnærmelser fra en mand, som jeg professionelt var helt afhængig af. Det var ham, der styrede pengene og mine professionelle karrieremuligheder, og ham, der skrev mine anbefalinger. Ved gang på gang at afvise hans tilnærmelser, risikerede jeg at støde ham fra mig med fare for, at min karriere dermed ville være slut, inden den var kommet i gang. Og indimellem kunne han slet ikke forstå, at et nej var et nej.

Da jeg besluttede mig for at klage over den oplevede chikane, var det en af de mest uhyggelige beslutninger, jeg har måttet træffe. Der gik faktisk et par år, før jeg overhovedet fik mod til det, og det var ikke uden betydning for beslutningen, at min vejleders seksualisering af sine ph.d.-studerende var så rutinemæssig og tilmed en offentlig hemmelighed.

Som altid ved disciplinærsager var hans suspendering omgærdet af hemmelighedskræmmeri, angiveligt af retssikkerhedshensyn. Ingen på instituttet måtte sige noget om, hvad der foregik, heller ikke om årsagen. Dermed begyndte konspirationsteoriene at florere. En udlægning blev, at hans suspendering blot var ledelsens forfølgelse af en sårbar professor.

Som de andre forulempede kvinder måtte jeg leve videre i et klima præget af afvisning af, at noget forkert havde fundet sted, fordi sagsforløbet blev holdt hemmeligt. Kolleger gik altså sammen om at forsvare manden, som havde forulempet os, ligesom de forsøgte at afbryde disciplinærsagen, som havde krævet, at vi løb store personlige og professionelle

risici. Oveni var vi pålagt diskretion, da vi oplevede udstødelse fra vores kolleger, fordi vi nægtede at tage vores overgrebsmand i forsvar.

Hemmelighedskræmmeriet tjente ikke til at beskytte hverken mig eller de andre kvinder. Det beskyttede ikke engang universitetsledelsen. Den eneste, det beskyttede, var den professor, som igennem flere år havde begået overgreb, uden at det var kommet offentligt frem.

Jeg oplever derfor, at suspendering er en feministisk sag. Det er nødvendigt for at beskytte sårbare kvindelige studerende imod magtmisbrug, og årsagen til en suspendering bør lægges offentligt frem. I mit tilfælde betød hemmelighedskræmmeriet ikke kun, at der blev lagt yderligere belastning på os, som i forvejen havde været udsat for chikane. Hvis ikke sagen kommer åbent frem, risikerer andre kvinder i fremtiden at blive udsat for samme chikane fra samme mand, fordi der ikke foreligger en offentlig fortælling om sagen. Den pågældende professor endte faktisk med "at tage sin afsked" og er således i stand til frit at fortsætte sit virke andetsteds.

Fuld offentlighed om årsagen til en suspendering, ville også bidrage til at skabe klarhed over, i hvilket omfang suspendering anvendes intimiderende af universitetsledelser. Så længe motiveringen holdes hemmelig, har de, som har forulempet studerende, alt for let ved at hævde, at de selv er ofre.

Forfatteren: Anonym engelsk juniorforsker
Kilde: THE 30. okt. 2014 i Martin Aitkens oversættelse

England: Zero hour-contracts

- når timelærere får en kontrakt, men uden ret til timer

”Det bekræftes hermed, at du tilbydes ansættelse som timelærer på universitet. Dine arbejdstimer vil blive skemalagt før semesterstart efter aftale med dig. Du vil være opført til lønudbetalinger i op til 52 uger, inden dit navn vil blive slettet.

Du og ansættelsesmyndigheden accepterer, at dine timeansættelser vil variere i takt med kravene til ydelser fra dig. Du anerkender, at der kan være perioder uden engagement.”

Sådan er den tilforladelige ordlyd på manges kontrakter i England. Kontraktformen er imidlertid døbt zero hour-contracts, fordi timelæreren skriver under på en ansættelsesrelation og på at stå til rådighed, mens arbejdsgiveren til gengæld ikke lover, at der faktisk bliver en eneste undervisningstime i det kommende år. I den forstand kan timelærernes rettigheder defineres således, at ”en ansættelsesmyndighed anerkender at betale for udført arbejde, men ikke afgiver forpligtelser om et antal timers ansættelse, hverken pr. dag, uge eller måned”.

Omkring en million i England arbejder under den slags kontrakter, især i butikks- og rengøringssektorerne, men også på universiteterne, fordi zero hour-kontrakterne ikke bare giver en relativt lavere løn, men heller ikke får de normale ansættelsesrettigheder som ferie, løn for at deltage i fællesakademiske møder, pension m.m. Og universitetsfagforeningen UCU kører netop nu kampagne, som skal skabe opmærksomhed om o-timerskontrakterne, for at lægge pres på arbejdsgiverne.

Fagforeningen: Bekvem buffer for ledelserne

Omkring 16 pct. af alle lærere i universiteter er ansat på sådanne kontrakter, og omkring 12.000 universitetslærere er ansat på sådanne løsvilkår, fortæller statistikker fra den engelske uni-lærerforening UCU, som har intensiveret sin kampagne imod ”normaliseringen” af den slags usikre ansættelser.

På mange universiteter og colleges udgør disse timelærere 20-60 pct. af den samlede lærerstab.

UCU’s statistikker peger på, at disse kontrakter uden rettigheder er voksende i antal.

En stor undersøgelse i 2013 afslørede,

- at knap halvdelen af de engelske universiteter har mere end 200 ansatte på o-timerskontrakterne.
- at fem store universiteter har mere end 1000 ansatte på o-timerskontrakter.
- at ansatte med o-timerskontrakter altovervejende underviser og kun en mindre del forsker.

UCU mener, at kontrakterne er udtryk for ledelsers ønske om at holde lønomkostningerne nede, samtidig med at HR-afdelinger vil lave lean-management via ”fleksibel arbejdskraft”: Det er tilsyneladende meget nemmere for ansættelsesstedet at have en permanent stab på zero hour-kontrakter, som kan ansættes/afskediges efter behov, uden at man har nogen forpligtelser over for dem, siger fagforeningen.

Lavtlønnet buffer

Arbejdsgiverne modarbejder, at der opbygges statistikker på problemets reelle omfang. De bagatelliserer problemet til, at det dækker over nogle, som kun ønsker få timer, kvinder som gerne vil have tid til at passe deres børn, og at nogle har deltidsundervisning som bekvemt bijob med fast hovedarbejde andetsteds osv.

Men det afvises af fagforeningen, som henviser til, at mange akademikere lever af den slags løsarbejde. Og for arbejdsgiverne er det en bekvem og billig buffer. Der er eksempler på, at en deltidslærer med fuldt skema

(med mindre forberedelse end fastlærere) tjente £22.000, hvor lønnen til en tilsvarende fastansat ville være £55.000.

Og de er ofte i en slem klemme, som indebærer selvcensur:

”Det er indlysende, at vi bare skal fylde huller ud. Og timelærere bliver patroniseret, for det er indlysende, at de bare kan droppe dig, hvis du stiller krav eller beklager dig,” fortæller en anonym.

Men der er også ansættelsessteder med mere anstændige vilkår. Fire ud af ti opererer uden disse løsansættelser overhovedet.

”Det viser, at det er muligt at have anstændige vilkår. At ansætte folk på zero-hours er derfor ikke et tvang af økonomiske grunde, men en bekvem løsning for ansættelsesstedet. Alt andet lige giver de jo stor fleksibilitet i planlægningen, og så er det billig arbejdskraft,” konstaterer UCU-konsulent **Rob Copeland**.

Ulige magtforhold i kontrakterne

Der er et helt ulige magtforhold i o-timerskontrakterne, for kontraktholderen får ingen garanti om årligt indkomstniveau, samtidig med at kontraktholderen skal holde sig i beredskab. Og det er misbrug af en sårbar gruppe ansatte, der holdes som buffer på et svært arbejdsmarked.

Og der er tilmed politiske kræfter, som ønsker o-timerskontrakterne normaliseret som krav til arbejdsløse. Hvis de nægter at skrive under og dermed stå til rådighed, skal de fratages deres supplerende arbejdsløshedsunderstøttelse, har de Konservative foreslået – foreløbig dog uden at komme igennem med det.

UCU’s krav er først og fremmest, at der skal være indbygget garanti for timeantal, for fortløbende ansættelsesperioder i kontrakterne, for ensartede vilkår i forhold til de faste lærere samt en plan for, at de kan overgå til permanente ansættelsesvilkår.

jø

HENVISNING: ”Ending zero-hour contracts ...” (UCU oktober 2014).

England: Studieafgifter på £9.000

Men i Tyskland har delstaterne afskaffet studieafgifter

Studieafgifter er en varm kartoffel i England. Ved valgkampen i 2010 – hvor Konservative og Liberale vandt regeringsmagten – var både højre og venstre enige om at holde temaet ude af valgkampen, mens Liberaldemokraterne blev berygtede for straks efter valget at forråde deres valgløfter om lavere fees.

Og lige nu er det en stor skuffelse for dele af den engelske universitetsverden, at partiet Labour på sin konference i oktober ikke med et ord nævnt studieafgifter (tuition fees). Det var ellers forventet, at Labour ville gøre sænkelse af max-studieafgiften fra £9.000 til £6.000 til et valgkampstema, som ville appellere til de studerende og deres forældre.

Men Labours top har tilsyneladende vurderet, at det vil blive for dyrt at nedsætte egenbetalingen, og har ikke kunnet overskue at finde disse 2 milliarder i statskassen. Når man har indført studieafgifter efter pres fra universitetsarbejdsgiverne, som mangler penge, er det tilsyneladende en irreversibel proces, som ikke kan skrues tilbage: ”Så længe det ikke er krystalklart, hvordan indkomsterne fra tuition fees kan erstattes af anden finansiering, så sektoren kan oprettholde aktivitetsniveauet, vil Labour ikke gå ud med kløfter,” udtalte en Labour-talsmand.

Afgifts-konsekvenser: Pengemaskiner og social skævhed

Bagsiderne ved det engelske system er, siger kritikerne, at de indretter sig på at skulle være pengemaskiner, især over for de udenlandske (oversøiske) studerende. Det er ikke længere uddannelseskvalitet, men gebyrindtægter, som dikterer aktiviteterne.

Der påpeges også hykleri i det liberale konkurrenceformål med gebyrer, idet intentionen var, at der skulle betales varierende gebyrer, alt efter hvilken status universitetet havde (Oxford-Cambridge kunne fx opkræve max-beløbet). Men maximum på £9.000 blev straks standardbeløbet alle steder, fordi alle ønskede højere indtægter.

Systemet bliver også kritiseret for at frasortere mindre ressourcestærke studerende. Selv om der er kompensation i form af studiestøtte, så indebærer en uddannelse, at de studerende forgælder sig. Der skal optages studielån, som skal betales tilbage efter studieafslutning med beløb svarende til ens

indkomst. Men udsigten til at stå tilbage med gæld på et usikkert arbejdsmarked får især studerende fra ikke-privilegerede hjem til at holde sig tilbage fra at påbegynde en uddannelse. Det viste sig klart sidste år, hvor mange afholdt sig fra at søge universiteter med mindre prestige, hvilket gav disse økonomiske problemer.

OVERSIGT: Årlige studiegebyrer i Europa

Storbritannien	25.000 -75.000 kr. (max. £9.000)
Irland	18.000 kr.
Holland	8.500 kr.
Italien	8.500 kr.
Schweiz	3.500 - 23.000 kr. (gnsn. 7.300 kr.)
Frankrig	1.700 - 12.000 kr.
Tyskland	Gratis fra 2014
Skandinavien	Gratis

Tyskland: Studieafgifter lukket igen

I Tyskland indførte syv ud af ti vesttyske delstater i 2006-07 en eller anden form for studieafgifter på ca. 1.000 euro. Hensigten var at skaffe flere penge til sektoren og effektivisere den med moderne management-metoder. Og bagtanken var blandt andet, at studenternes motivation ville blive større, hvis de og deres forældre betalte for uddannelsen. Kun to delstater – herunder Sleswig-Holsten – sagde nej.

Men i de senere år har alle delstaterne oplevet de negative sider ved brugerbetalingen, så nu er forholdene tilbageført, så der ikke længere opkræves studiegebyrer: ”Det er sket på et tidspunkt, hvor politikerne og embedsmændene endnu ikke kunne påstå, at fees ikke var til at føre tilbage – som politikerne nu påstår i England,” fortæller **Oxford-professor Howard Hotson**, der har sammenlignet forholdene i de to lande.

Den tyske tilbageførelse skyldes bl.a. store protester fra studerende og vælgere – ligesom der i øvrigt også var i England. Og professoren har en forklaring på, at det sker i Tyskland og ikke i England:

”Der er et andet politisk klima. I England hersker der en neo-liberal tankegang, hvor man gerne eksperimenterer med universitetsfinansieringen af ideologiske grunde og ser stort på bagsiderne. Her handler det om ’konkurrence’ og ’det frie individuelle valg’, hvor ’vinderne’ belønnes,” forklarer han. ”I Tyskland hersker derimod en velfærdssamfundstænkning, hvor beskattningen er progressiv, og hvor alle uddannelsesinstitutioner får relativt samme statsstøtte. Derfor har der også været en refleksion over, om brugerbetaling faktisk var så godt for de studerende og for uddannelsernes kvalitet. Og det synes man altså ikke – og den fornuft skyldes helt grundlæggende, at der i Tyskland er en historisk forståelse af, at gode uddannelser er vejen til et samfunds velfærd og velstand.”

Med til velfærdspolitikken hører også, at der sker et skift i bevillingspolitikken, så staten yder større støtte til delstaternes uddannelser, som vil give de studerende forhøjet skattefrihed m.m. og samtidig have mulighed for at få studiestøtte.

Svær tilværelse for gene

Vi giver karakterer efter snak og deltagelse, men generthed er ikke udtryk for uforberedthed og ikke-læring. Undervisningen må give

Dengang jeg selv var studerende i de tidlige 1980'ere, sagde jeg aldrig ret meget i timerne. Jeg var genert og usikker og følte mig mere tryk ved at udtrykke mig skriftligt end mundtligt. Mere end 30 år senere har jeg det stadigvæk nogenlunde sådan, om end jeg efterhånden har lært i det mindste at se ud, som om jeg er selvsikker i rollen som universitetslærer. Det er vel en del af den rolle, jeg skal spille.

Det er ikke ligefrem enestående at have det sådan. Mange lærere er det, som Susan Cain i sin bog *Quiet: The Power of Introverts in a World that Can't Stop Talking* (2012) kalder *pretend extroverts*, som har lært at skjule deres generthed i klasselokalet. I det hele taget anslås det, at et sted mellem en tredjedel og halvdelen af alle mennesker er introverte. Logisk set må det jo også omfatte de studerende, vi underviser på universiteterne.

Men universitetsstuderende må ikke længere være generte. Aktiv læring er blevet tidens mantra. De studerende skal stille spørgsmål, udtrykke holdninger, fremlægge i klassen og tage aktiv del i gruppearbejde. Samarbejde er helligt. Hvorimod passivitet anses for at være læringens fjende. De skal give udtryk, være ekspressive og selvsikre. Det er alfa og omega at være udadvendt.

Der er simpelthen ikke plads længere til den indadvendte. Generthed er ifølge Susie Scott, som er docent i sociologi ved University of Sussex, blevet sygeliggjort og betragtes nu som en asocial lidelse i det moderne samfund. At være genert er helt ude af trit med, hvad det efterhånden vil sige at være en god studerende. Den individuelle indsats skal måles ved at monitorere de studerendes fremmøde, bidrag i timerne og engagement i gruppearbejde. Det handler om, at den enkeltes læring skal bevises. Man siger, at den slags indsats giver sig udslag i højere eksamenskarakterer og forbedrede jobmuligheder.

At de studerende taler, betragter man som et bevis på deres læring. Det er grunden til, at man er begyndt at give karakter for bidrag i klassen, og det hænger sammen med den pragmatiske opgave at evaluere et stigende antal studerende i en tid med masseuddannelse. Før i tiden var det et nordamerikansk fænomen, men det er en praksis, der nu er udbredt i Storbritannien, og som findes

overalt i verden, efterhånden som præmisserne bag deltagelsesmodellen vinder indpas.

For ikke så længe siden overværede jeg en undervisningstime på kandidatniveau ved et af Kinas førende universiteter. Til at begynde med var jeg imponeret over de studerendes iver til at række hånden i vejret, bidrage med kommentarer og stille spørgsmål til læreren. Indtil det gik op for mig, at en undervisningsassistent samtidig noterede ned ved hjælp af et afkrydsningsskema, hver gang den enkelte bidrog med noget. Senere fandt jeg ud af, at det var sådan, man helt mekanisk genererede de studerendes karakterer for indsats i klassen.

At stille spørgsmål eller udtale sig i klassen er blevet til performative forventninger. Ligesom alle former for performativitet, om det så gælder lærere eller studerende, er det kun det observerbare, der tæller. Kun det synlige bliver målt. Det er grunden til, at deltagelsesmodellen ikke levner plads til de generte studerende, som måske deltager på mindre iøjnefaldende vis ved at lytte aktivt, holde øjenkontakt, skrive gode noter, og, ja, sågar ved stille og roligt at tænke over tingene.

“Selvsikre studerende er ikke nødvendigvis mere engagerede end de indadvendte, de er bare bedre til at blære sig med det, når de skal stable de beviser sammen, som de behøver for at få gode karakterer eller udvide CV'et.”

Den slags nuancer går tabt i universitetets fagre nye performative verden. Og endnu værre er det, at de mere indadvendte studerende ofte stigmatiseres som socialt dovne eller online-opportunist, dvs. studerende, der læser og observerer, men som ikke nævneværdigt bidrager hverken mundtligt eller skriftligt i klassen eller i diskussionsfora. Disse studerende bliver sat i bås som selvsikke sociopater, der tager for sig uden at give tilbage til læringsmiljøet.

Som lærere er vi tilbøjelige til at opfatte tavshed i timerne som et problem. Vi går ud fra, at de studerende ikke lærer noget, medmindre de også siger noget. Dertil virker tavshed stødende i forhold til vores

egen selvopfattelse. Vi bliver fornærmede og undrer os over, hvorfor de ikke finder det interessant – det, vi siger, og de idéer, der betyder noget for os. Derfor har vi tendens til at mene, at de stille studerende er sure eller dårligt forberedt.

Men ifølge Mary Reda, forfatter til bogen *Between Speaking and Silence: A Study of Quiet Students*, er det vigtigt, at vi opfatter det at lytte samt den reflekterende indadvendthed som legitime former for deltagelse. Tavshed kan lige så vel som tale indikere engagement i andres idéer. Faktisk harmonerer generthed med mange centrale værdier i akademisk virksomhed, f.eks. at man skal være forsigtig med sine påstande og tænke sine idéer grundigt igennem. Alligevel betragter man de indadvendte studerende som terapikrævende. Der skorter ikke på gode råd med henblik på, at de skal blive mere selvsikre og udadvendte. Man afholder kurser for studerende, der gerne vil blive bedre til at ytre sig i offentlige sammenhænge, ligesom der visse steder, f.eks. på Pennsylvania State i USA, findes særlige kurser for indadvendte studerende.

Mange af disse tiltag har til formål at opmuntre de studerende til at blive bedre formidlere i en tid, hvor gruppepræsentationen er blevet så udbredt som evalueringsværktøj. Men hvor den mundtlige præsentations performative drama kan få den udadvendte til at stråle, står de generte ofte bagest og tripper, mens de ser ned på gulvet. Karaktergivning har tendens til at fokusere på snakkesalighed under PowerPoint-præsentationen, navnlig fordi det er det, som udgør det mest umiddelbare produkt, uagtet at det også er flygtigt. Det gør det muligt for den udadvendte at gøre et positivt indtryk, selv om de i virkelighed kan have bidraget meget lidt til processen undervejs. De mange timers researcharbejde og forberedelse, som den indadvendte måske har bidraget med, kommer sjældent med i bedømmelsen.

Vi får at vide, at studerende skal lære i grupper, fordi det afspejler arbejdsmarkedets krav. Men alt tyder på, at (generte) studerende meget ofte synes, at den slags læringsaktivitet udnytter deres tid uhensigtsmæssigt. Forskning indikerer, at de er vrede over at skulle høre på dominerende klassekammerater under gruppearbejdet. Derudover, og stik

plads, så de indadvendte lærer at gebærde sig, mener BRUCE MacFARLANE

imod den gængse opfattelse, afspejler gruppearbejdet slet ikke arbejdspladsers virkelighed, da arbejdspladsens grupper er sammensatte størrelser bestående af individer af forskellig beslutningsmæssig rang, hvilket også er en indbygget måde at sikre sig imod gratister.

Nutidens studerende kan heller ikke tillade sig at være beskedne. De skal udstråle selvtillid og lidenskab, de skal vise, at de gerne vil tage fat i verden og forandre den som potentielle ledere og aktive globale borgere. Jeg husker, hvordan jeg som ung spejder brugte mange timer i min fritid på at samle aviser ind til genbrug. Nu om dage ville man gøre et nummer ud af den slags, man ville betragte det som et duelighedsmærke, et tegn på sit globale borgerskab og engagement i bæredygtighedstanken. Men det kunne aldrig være faldet mig ind at slå mønt på det, jeg lavede, det ville have gjort mig forlegen. Selvsikre studerende er ikke nødvendigvis mere engagerede end de indadvendte, de er

bare bedre til at blære sig med det, når de skal stable de beviser sammen, som de behøver for at få gode karakterer eller udvide CV'et.

En stor del af det pres, der virker diskriminerende over for generte studerende, baserer sig på vestlige antagelser om videnskabens dialogiske beskaffenhed. De vestlige uddannelsesmodellers fremgang i Asien har medført, at disse antagelser gøres gældende over for studerende med rødder i Konfutse og andre asiatiske kulturer, og det er ikke meget hensyn, man tager til sociale værdier i sådanne sammenhænge. Der er også en udbredt misforståelse, der siger, at den selvudslettende natur er noget, der særligt kendetegner kinesiske og andre asiatiske studerende. Modsat siger stereotypen, at vestlige studerende er selvsikre sludrechatoller. Mere nuanceret kan man sige, at vestlige studerende kan være lige så indadvendte som alle andre og foretrække den stille introspektion.

Ud over gruppearbejde bliver de studerende i stigende grad evalueret ud fra de såkaldte *reflective practice*-opgaver, der kræver, at de åbner op for det private og personlige. Formålet er at levere autentisk indsigt i, hvordan f.eks. lærerstuderende, pædagoger eller sygeplejersker har udviklet deres praksis og tænkemåder på grundlag af de erfaringer, de har gjort sig. De anvendes også til at få de studerende til at fundere over, hvordan de mere generelt forholder sig til sociale spørgsmål i det hele taget.

Refleksionsopgaver kræver, at man går til bekendelse. Det er noget, som mange studerende, især de mere generte, finder svært på grund af den indbyggede forventning om, at deres refleksioner skal være "dybe" og dermed udleverende. De studerende forventes at kunne vise, at de har forandret sig som personer som følge af uddannelses- eller arbejdsmæssig erfaring. Det handler om at fremvise holdninger snarere end viden.

Refleksionsopgaver udgør en stor udfordring for den, der er genert eller tilbageholdende. De mest kreative forsøger at beskytte deres person ved at levere refleksioner, som måske nok ser ud til at være afslørende, men som i virkeligheden ikke er mere end en øvelse i kreativ skrivekunst. Nogle gør det ved at opdigte historier om personlige

"udviklingsrejser". Der er måske ikke noget at sige til, at de unge fra Facebook-generationen, som er opflasket på en diæt af reality-tv, lærer at maskere deres sande jeg med henblik på privatlivets beskyttelse.

"Vi respekterer forskellighed", lyder det nok så flot i vores uddannelsessystem, men i virkeligheden er det noget, vi ikke kan leve op til, for vi respekterer slet ikke, at ikke alle studerende har de samme personlighedstræk. Mange af os husker nok en ikonisk reklame for et teleselskab, hvori det hed "It's good to talk". I universiteternes klasseværelser er det ikke nok med, at snak er godt – det er obligatorisk.

De, der promoverer denne dagsorden henviser nærmest med ærbødighed til deres forpligtelse til "studentcenteret læring", et begreb oprindeligt lanceret af psykoterapeuten Carl Rogers i hans bog fra 1951 med titlen *Client-centered Therapy: Its Current Practice, Implications and Theory*.

Men Rogers' egne studerende bemærkede, at de selv måtte bestemme, hvorvidt de ville tale eller forblive tavse, og de blev således ikke presset til at deltage eller give udtryk for bestemte synspunkter. Med andre ord nød de friheden til at lære. Jeg mener, at der er et behov for at generobre det oprindelige indhold i begrebet "studentcenteret", og at vi bør respektere den enkeltes ret til at værne om sin person, være tilbageholdende eller sågar forblive tavs.

Succes i livet afhænger af mange ting, og en god portion selvtillid er helt sikkert en af dem. Der er ikke noget i vejen med, at man forsøger at opbygge de studendes selvtillid, men på universitetet bør vi sætte pris på læringsmetoder, der giver de studerende mulighed for at engagere sig forskelligt i deres fag, i stedet for at opfordre til, at de stiller sig offentligt til skue. Vi har behov for at trykke på pauseknappen og give vores studerende luft nok til, at de kan trække vejret.

KILDE: Bruce MacFarlane: *Speaking up for the introverts* (THE 25-10-14) I Martin Aitkens oversættelse.

Om forfatteren: Professor i undervisnings- og uddannelsesdidaktik, University of Essex Associate Dean (Learning and Teaching).

Angler efter faglig bekræftelse

Diskussioner i små grupper er for den indadvendte studerende et frygtindgydende ugentligt ritual. De sidder stuvet sammen i luftfattige klasselokaler og tvinges til at tale med folk, som de dårligt kender, mens en årvågen lærer holder øje. Studerende, som er intellektuelt generte, vil ofte gerne bekræftes i, at deres idéer er "rigtige", selv om de som regel leverer velovervejede kritik. At tale ideer igennem én-til-én giver dem mulighed for at øve sig i intellektuel diskussion i en mere afslappet atmosfære.

Jeg anbefaler faktisk, at disse studerende forud for undervisningen skriver deres tanker ned om det, de har fået til opgave at læse. Det giver dem mulighed for at formulere sig i fred og ro. Når de så kommer til undervisningen, sidder de med en slags manuskript, der kan huske dem på, hvad det var, de gerne ville sige.

Madelaine, undervisningsassistent

DILEMMA

Snydt: Professor kom ind ad bagdøren

Jeg er lektor, som efterhånden er positivt professor-bedømt en del gange. Problemet er, at der på mit fagområde er flere professorable lektorer, men få professorater. Der er altså flere kvalificerede ansøgere, når der med års mellemrum opslås et professorat. Og nu er vi lige pludselig blevet overhalet på helt usaglig vis.

Der blev rekrutteret en ny institutleder, som var lektor på et andet universitet, og pludselig opdager vi, at han også har fået en full-professortitel, ikke et professor mso. (med særlige opgaver). Han får altså dels magten over den faglige strategi og rekrutteringen, men samtidig blokerer hans professorudpegning med stor sandsynligvis for nyopslag af professorater på vores fagfelt.

Hans professorat blev ikke opslået i åben konkurrence, men derimod lusket igennem ved, at han blev bedømt positivt af et fagkyndigt bedømmelsesudvalg, hvorefter han fik titlen. Udenomgående regler.

Hvordan det kan lade sig gøre?

Normalt vil stillingsbesættelser uden opslag og åben konkurrence kun kunne ske som "kaldelser", dvs. det fagligt vurderes, at det er nyttesløst med et opslag, for den pågældende vil notorisk være eneste eller allerbedst kvalificerede, uden konkurrence. Men det er ikke tilfældet her, for her er vi flere kvalificerede, så stillingen burde sagligt set være slået op, og flere ville have søgt. Og havde det været et normalopslag i konkurrence var institutlederen nok blevet kendt professorabel, men en anden havde fået titlen.

Jeg har diskret spurgt, hvordan det så kunne foregå. Jeg har fået den forklaring, at det var "et forhandlings spørgsmål". I kontraktforhandlingerne krævede

institutlederen at få et tilbagegangsprofessorat – og 15 pct.'s forskningstid – ind i sin ansættelseskontrakt, og det fik han. Det blev så lyneffektueret kort tid efter tiltrædelsen, efter at der var foretaget en positiv bedømmelse af et bedømmelsesudvalg, efter at sagen i al diskretion var listet igennem Akademisk Råd. Så nu kan han smykke sig med titlen og beholde den i en tilbagegangsstilling (om 4 år, når åremålsansættelsen udløber).

Han forhandlede sig altså til sit professorat, uden om de normale faglige karriereveje. Dekanens ledelsesret betyder således, at denne kan gribe ind i det faglige, som han ingen forstand har på. Han kan suspendere ansættelsesbekendtgørelsen og uddele professorater ad bagvejen.

Hermed er den faglige konkurrence, som festtalerne siger, er grundlaget for forskersamfundet, suspenderet af usaglige hensyn. Og ansættelsesbekendtgørelsens krav til opslag, kvalifikationer og positive bedømmelser m.m. er suspenderet.

Jeg føler mig grundigt snydt. Skal jeg bare finde mig i denne usaglige og krænkende måde at køre mig og andre professorable over på? Den karrierestige, som vi loyalt og naivt har indrettet vores kvalifikationsforløb på at leve op til, er bare annulleret, så der nu går årevis, før der igen opslås et professorat på vores felt.

Jeg tør ikke brokke mig åbent i miljøet over den usunde mekanik. Dels vil jeg bare blive stemplet som misundelig. Og dels vil jeg ikke risikere indirekte straffe fra institutlederen, når der skal prioriteres strategier, forskningsplaner eller undervisningsplanlægning.

Lektor med ondt i karrieren

Etikeren: Brud på de akademiske

Du har desværre ret i, at den konkrete professorforfremmelse strider mod god akademisk praksis. Ganske vist har ledelsen efterfølgende formelt sikret sig, "at der ikke er noget at komme efter" juridisk, men reelt har den jo forinden forhandlet sig frem til et resultat, der lægger et pres på det faglige bedømmelsesudvalg. Dermed er ansættelsesbekendtgørelsens hensigt tilsidesat til fordel for ledelsens interesse i management. En videre konsekvens er, som du selv påpeger, at et normalt akademisk karriereløb med åbent opslag i konkurrence er sat ud af kraft.

Men for at forstå og vurdere, hvad der er på færde, kan det være nyttigt med et tilbageblik – her præsenteret ved tre dårligdomme, der allerede eksisterede i det tidligere, traditionelle system, og to skråplaner, der er kommet til i det eksisterende.

1. Der var for få professorater, og reelt professorkompetente kunne ikke regne med også at blive det af navn. Det har man kunnet løse i den såkaldt norske model, men åbenbart ikke i Danmark. Hvorfor ikke? Unikveriteterne kan nu i modsætning til tidligere selv beslutte, hvor mange professorater de vil opslå.

Der har også altid forekommet eksempler på nepotisme.

Og der fandtes også eksempler på regulær usaglighed og snyd på vægten for enten at kvalificere eller diskvalificere ansøgere.

Disse tre dårligdomme har tidligere måttet stå model til en offentlig og institutionsintern kritik, og omfanget af dem har derfor også været begrænset. Men dette selvbegrænsende og -korrigerende system er især blevet undergravet af to reformer, som har skabt nogle indbyggede skråplaner.

A. Anonyme bedømmelser. I 1990'erne lykkedes det for nogle fagforeninger at få anonymiseret ansættelsesprocedurerne, så ansøgere ikke kendte navnene på deres medansøgere, ej heller bedømmelserne af dem (hvilket kunne have muliggjort

DILEMMA-SPALTEN

FORSKERforum forelægger et dilemma, som forskerverdenen har svært ved at tale om. Dilemmaet besvares af to erfarne personer fra uni-verdenen. De er udvalgt ud fra hver deres position som hhv. ETIKEREN og KYNIKEREN. De deltager anonymt og kender ikke hinandens identitet.

Det udvalgte dilemma er inspireret af åbne svar på AU's spørgeskemaundersøgelse 2014.

Spilleregler

sammenligninger og indsigelser mod usaglighed). Tillige blev bedømmelses- og ansættelsesprocedure adskilt i to udvalg, så det blev muligt for dekanen at vælge én blandt de erklærede kvalificerede, som ikke nødvendigvis var den bedst kvalificerede.

B. Universitetslovens ledelsesreform lukkede den akademiske offentlighed, der trods fejl, mangler og misbrug satte en professionel ære i at håndhæve kritik, saglighed og troværdighed. Alt dette er nu åbent for "forhandling" i og med ledelsens dispositionsret. I den énstrengede ledelsespyramide – hvor ledelsen kun står i loyalitetsgæld til sin egen overordnede (bestyrelse, ministerium) – er de ansattes karriereudsigter i stigende grad blevet afhængige af politiske og forretningsmæssige hensyn. Universitetsloven tillader, ja tilskynder til, at "forhandlinger" overtrumfer almindelige, akademiske standarder. "Fra forskning til faktura" er ikke længere en vigtighed, men skinbarlig virkelighed.

Dit problem skal ses i dette lys. Ledelsens forvaltningsinteresser sættes over den akademiske professionsetik. På den måde er det forståeligt, at du taler om at *luske* noget igennem ad bagdøren og at *liste* det diskret igennem Akademisk Råd. Set fra et etisk synspunkt er der tale om dårlig ledelse.

Det bør naturligvis påtales, hver gang det opdages, og det er lidt uforståeligt for mig, at rådet øjensynligt har sovet i timen. Det er faktisk dets vigtigste opgave at værne om universiteternes akademiske standard, og det har reelt magt til at anfægte fordækte og usaglige professoratsfremmelser og få ført kritikken til referat. Det er desværre ikke altid nok. Ledelsen kan vælge at overhøre kritikken. Men der er dog hermed skabt en offentlighed, som kan fastholde et legitimitetspres på universitetets egen ledelse, der fremover kan gøre det vanskeligere for ledelsen at omgå de akademiske spilleregler.

Rusk op i rådets medlemmer! De er der bl.a. for at forsvare dine karrieremuligheder.

Kynikeren: Fedt for dekanen

Mere retfærdighedssøgende sjæle end jeg kan sikkert godt dele din forargelse over den "konkurrenceforvriddning", som din dekan har udsat dig og andre professorable lektorer for. Selv om det efter sigende i visse tilfælde kan være svært at rekruttere tilstrækkeligt dygtige institutledere til den løn, som Finansministeriet tillader de såkaldt selvejende universiteter at betale, så sælger dekanen ud af arvesølvet, når han lægger en kaldelse til professor ind i rekrutteringspakken.

Men forargelse er ikke nok til at ændre dekanbeslutninger. Dekanen har overholdt de formelle spilleregler ved at gennemføre en fagkyndig bedømmelse med positivt resultat. Der er altså ikke noget at komme efter; i hvert fald ikke på det juridiske plan.

Om dekanen så har handlet i strid med bekendtgørelsens ånd og den akademiske etik er en helt anden sag. Den kan I hygge jer med i et lukket forum i kantinen og til julefrokosten, men den egner sig ikke til en diskussion for åbent tæppe med universitetets ledelse. En officiel klage ville, som du selv siger, kun blive opfattet som misundelse.

Nu kan du jo så vælge at sætte dig i dit lønkammer og ruger over din vanskæbne. Men ærlig talt, hvad får du ud af det?

Nej, du må ikke lade dig slå ud. I nødens stund må hver fugl hakke med sit næb, som der står i kynikerens grønspættebog. Og her kan du faktisk lære noget vigtigt af din dekan. Som han har demonstreret, så findes

der sjældent en regel uden et smuthul. Den kendsgerning har mange kynikere scoret betydelige gevinster på at udnytte. Hvor smuthullet lige ligger for dig, kan du naturligvis bedst selv vurdere.

En oplagt mulighed er at gå til dekanen og rose ham højt for den kloge beslutning om at styrke instituttet ved at ansætte en så kompetent og dygtig forsker som institutleder. Du bør i det hele taget give dekanen indtryk af, at han i dig har en yderst loyal og trofast forbundsfælle, som fuldt ud forstår, hvor vanskeligt et job han har påtaget sig, og som virkelig værdsætter hans visionære ledelse af fakultetet.

Under samtalen skal du så lade ham forstå, at du i al beskedenhed gerne vil stille dig til rådighed som fungerende professor i institutlederens tilbagegangsstilling, indtil han går af. Naturligvis af helt uselviske grunde og udelukkende for at sikre, at dekanen får en loyal og velinformeret medspiller i opgøret med det hold af gamle konservative brokhoverder blandt lektorerne, som modarbejder de fine planer for projekt "innovativ fornyelse", som dekanen er eksponent for.

Der er udbredt evidens for at denne taktik virker. Skulle den imidlertid glippe, må du nok seriøst overveje at søge stilling som dansk lektor ved universitetet i Timbuktu eller et andet sted, hvor moralen er højere og ikke tillader professorater gøres til genstand for tuskhandel ved besættelse af institutlederstillinger.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Inhabil: V-ordfører bevilgede penge til eget center

I starten af november fordelte en bred forligskreds i Folketinget 657 mio. fra den såkaldte forskningsreserve. Topscoreren var den nye INNOVATIONSFONDEN med 455 mio. Og i kategorien "talentudvikling m.v." fik Det frie forskningsråd 196 mio.

Men så var der også en sær bevilling til Grundtvigcentret på 10 mio. Centret har til formål at popularisere, digitalisere og kommentere national-ikonets livsværk.

For Venstre var det forskningsordfører Esben Lunde Larsen, som deltog i forhandlingerne, men bagefter viser det sig, at hans habilitet er tvivlsom i sagen. Esben Lunde har nemlig personlige interesser i centret. Af hans CV fremgår, at hans civiljob er "post.doc. ved Aarhus Universitet fra 2013", og det dækker over, at han såmænd er en af 19 forskningsansatte på Grundtvigcentret: "Lunde Larsen, Esben post.doc. (orlov)".

Lunde har altså været med til at bevilge penge til sin egen arbejdsgiver. Selv om han kun sad med ved en puljeforhandling og ikke var ministeren, så ser det ud som om Esben Lunde har kopieret en partifælles gerninger ved at lave en "Hans Christian Schmidt" - miljøministeren som fik en næse af Ombudsmanden i 2003 for at bevilge puljemidler til sin egen skole i Vojens.

Forvaltningsekspert: Et grænseområde

Esben Lunde var Venstres forhandler om forskningspuljen, men han fortalte ikke om sine særlige interesser og habilitetsspørgsmålet, fortæller andre ordførere, som deltog i forhandlingerne. Man er inhabil i offentlige anliggender, hvis man har en særlig personlig

eller økonomisk interesse i en sags udfald eller har en særlig relation til en sagspart.

Rosa Lund var Enhedslistens forhandler: "Esben Lundes personlige relation til centret kommer som en overraskelse for mig. Jeg kendte den ikke og han gjorde ikke opmærksom på den. I mine øjne var han inhabil, fordi han har personlige interesser i bevillingen. Han burde anstændigvis have erklæret sig inhabil i disse forhandlinger".

"Den konkrete sag er i et grænseområde", forklarer **AAU-forvaltningsretsekspert Sten Bønsing**. "Inhabilitetsregler gælder kun beslutninger i den offentlige forvaltning, så er det en Folketingsbeslutning, gælder habilitetsreglerne ikke. Men hvis der er tale om deltagelse i forhandlinger om fordeling af midler i en (politisk) forligskreds, som en slags 'forvaltningsafgørelse', som han har en personlig økonomisk interesse i, vil jeg mene, at han er omfattet af habilitetsreglerne".

Esben Lunde: Venstres regler fulgt

Men Venstres ordfører ser ikke noget problem: "Bestemt ikke. Jeg har jo orlov fra Grundtvigcentret. I Venstres folketingsgruppe drøftede vi habilitetsspørgsmålet, fordi journalister som dig kunne begynde at insinuere, og vi var enige om, at jeg ikke er inhabil som ordfører. Helt på samme måde som et folketingsmedlem, der er folkeskolelærer, ikke er inhabil i bevillinger til folkeskolen".

Nu er det konkrete Grundtvigcenter med 19 medarbejdere på en særbevilling, noget lidt andet end institutionen "folkeskolen", svarer Esben Lunde.

"Jeg kan ikke se den store forskel. Enten er man inhabil eller også er man ikke. Og vi har som sagt diskuteret spørgsmålet i Venstre".

Særpræget ansættelse og orlov

Det er imidlertid ikke bare Esben Lundes habilitet, som er særpræget. Også hans tilknytning til Grundtvigcentret er besynderlig, for centret oplyser over for FORSKERforum, at han slet ikke har nogen kontrakt som "**Lunde Larsen, Esben post.doc. (orlov)**", men blot en mundtlig aftale herom.

Men centret er åbenbart så glade for folketingsmedlemmets tjenester, at den mundtlige aftale om tilknytning blev indgået efter at Esben Lunde blev valgt til Folketinget (indvalgt i november 2011, og aftalen er fra juli 2013).

Det er et højst usædvanligt arrangement, at han startede med og har orlov fra en tidsbegrænset (projekt-) stilling som post.doc. Men det forklarer centerlederen med, at Esben Lunde såmænd har insisteret på at være ulønnet og finansiere sit Grundtvig-forskningsprojekt selv, via sin folketingspolitikergage.

Hvordan han så kan være "ulønnet ansat" og tilmed på "orlov", fremgår ikke.